

Erősödő együttműködés

Moszkvában aláírták a magyar-szovjet tervezgetés jegyzőkönyvét

(Folytatás az 1. oldalról)

unió és a Magyar Népköztársaság kormányfőinek 1973. és 1975. évi tárgyalásai alkalmával dolgoztak ki, és hangoltak össze.

A tervkoordinációs tárgyalások eredményeképpen a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság közötti áruforgalom 1976—1980 között — változatlan áron számítva — hozzávetőlegesen 40 százalékkal növekszik, a jelenlegi öt-éves időszakhoz viszonyítva. Ezen belül a gépipar és a vegyipar területén fog a legdinamikusabban fejlődni az együttműködés.

A gépipari együttműködés a legfontosabb ágazatokban — mindenekelőtt az autóbuszok, a személy- és tehergépkocsik, a traktorok és egyéb mezőgazdasági gépek, az elektronikus számítógépek, műszerek és fémforgácsoló szerszámok gyártása területén — alapvetően a kooperáció és gyártmányoszkosítás elmélyítésén alapul. A gépipar területén megtartott tervkoordinációs eredményeképpen megállapodás jött létre a korszerűsített Diesel-mozdonyok gyártásáról és a festőberendezések termelésének bővítéséről is.

A Szovjetunió műszaki közreműködésével Magyarországon több vas- és színesfémkohászati, továbbá kőolaj-feldolgozó vállalat és energetikai komplexum épül, illetve kerül rekonstrukcióra.

A tervek összehangolása lehetővé tette néhány, a népgazdaság számára fontos fűtő- és nyersanyagfajta kitermelésének közös fejlesztésével kapcsolatos kérdés megoldását, mindkét ország szükségleteinek teljesebb kielégítése céljából. Ezzel kapcsolatban konkrét együttműködési egyezményt kötöttek további termelő kapacitások közös építéséről a földgázipar, a vastartalmú nyersanyagok és ferroötvözetek, az azbeszt- és cellulóztermelés terén.

Az 1976—1980-as évekre az élelmiszeripari és közszükségleti iparcikkek kölcsönös szállításának bővítését tervezik, ami mindkét ország fogyasztóinál előmozdítja e termékek iránti szükségletek jobb kielégítését.

Ezek a döntések megfelelnek azoknak a feladatoknak, amelyeket a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt, valamint a két ország kormányai tűztek ki mindkét ország dolgozóinak életszínterének emelésére.

A szovjet és a magyar fél — megerősítve a kölcsönös kereskedelem, a gazdasági és tudományos műszaki együttműködés, a gyártmányoszkosítás és kooperáció bővítésére irányuló törekvéseit — mind a már elért megállapodások keretében, mind pedig az új egyezmény előkészítése útján abban állapodtak meg, hogy a központi tervező szervek a hosszú

távú együttműködés kérdéseiben folytatják a konzultációt.

Az 1976—80-as évekre szóló magyar-szovjet tervkoordinációs jegyzőkönyv aláírása alkalmából Nyikolaj Bajbakov és Huszár István beszédet mondott.

Negyvenszázalékos növekedés

Bajbakov bevezetőül hangsúlyozta, hogy az 1976—80-as tervkoordinációs tárgyalások jegyzőkönyvének aláírása kapcsán a gazdasági együttműködés fejlesztésének alapelveit erre az időszakra és távlatilag egyaránt a Leonid Brezsnyev vezette szovjet párt- és kormányküldöttség budapesti, illetve a Kádár János vezette magyar párt- és kormányküldöttség moszkvai látogatása során dolgozták ki, és hangolták össze. Sor került ezeken kívül — 1973-ban és 1975-ben — kormányfői szintű találkozókra is. Mindezek a megbeszélések elősegítették a 1976—80-as népgazdasági tervek összehangolására vonatkozó, most aláírt jegyzőkönyv összeállítását.

Majd megjegyezte, a most aláírt jegyzőkönyv az árucseretervben a következő öt évre 1974-es áron számolva, 40 százalékos növekedést irányoz elő. Minthogy öt évvel ezelőtti terveink szerint — emlékeztetett Bajbakov — 1975-ben az árucseretervben a szovjet-unióval szemben a magyar gazdaság értékeinek kilencmilliárd rubelre kellett volna emelkednie, s ezt az előirányzatot túlteljesítve, idén már elértük a tízmilliárd rubelt, bizonyos vagyok abban, hogy az 1980-ra tervezett 14 milliárd rubeles árucseretervet is túlteljesítjük.

A jegyzőkönyv aláírásakor olyan fontos kérdésekről is döntöttünk — mutatott rá Bajbakov —, mint a fűtő- és nyersanyagok, a villamos energia, amire önkönként igen nagy szükségünk van. Ez ügyben a szállítások növelésére további erőfeszítéseket teszünk a Szovjetunió területén közösen építendő olyan vállalatok ellenében, mint például az orenburgi gázvezeték, az olajipari fejlesztésében és a papíripari kombinát építésében való részvételt. Azt hiszem, hogy mindez lehetővé teszi a kölcsönös áru- és berendezésszállítások növelését.

Meghatározó jellegű kapcsolatok

Ezután Huszár István mondott beszédet, melyben hangsúlyozta:

— A magyar népgazdaság számára meghatározó jellegű van a magyar-szovjet gazdasági kapcsolatoknak. Ezért gazdaságpolitikánk vezérlő elve, hogy a magyar-szovjet gazdasági kapcsola-

tokat sokoldalúan, dinamikus módon fejlesszük. Erről szólott Kádár elvtárs pártunk legutóbbi kongresszusán, és ez a kongresszus minden dokumentumában is kifejeződik.

Nagy jelentőségű — mondotta — az elmúlt öt év magyar-szovjet gazdasági kapcsolatainak fejlődése. Öt év alatt 50 százalékkal bővült a kölcsönös árucsereterv, és az öt évre vállalt kötelezettségeket mindkét fél túlteljesítette. Fontos az is, milyen termékek árucseretervében milyen mennyiségben növekszik. A gépipari termékek kölcsönös szállítása például több mint 60 százalékkal emelkedik, ezen belül gépipari exportunk 15 százaléka termelési kooperációval megvalósult. Gépipari szállításainknak körülbelül kétharmada speciálizált termékekből, szakosításba bevont termékekből áll. Kiemelkedő jelentőségű a mi számunkra az a tény, hogy mintegy 60 százalékkal emelkedik Magyarország vásárlása energiahordozókban és energiákban.

— Az aláírt jegyzőkönyv mellékleteinek több tucat tétele van, s ezek mind egyformán jelentősek, akár mi szállítjuk, akár nekünk szállítják. Azzal a jó érzéssel megyünk haza, hogy jelenthetjük pártunknak és kormányunknak: a magyar-szovjet gazdasági kapcsolatok öt év alatt lényegesen bővültni fognak, és jól megalapozzák a mi gazdaságfejlesztési terveinket — mondotta végül Huszár István.

Hétfő délután hazaérkezett a magyar gazdasági küldöttség Moszkvából.

A küldöttség fogadására a Ferihegyi repülőtérén megjelent Havasi Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese, jelen volt V. J. Pavlov, a Szovjetunió, Nguyen Manh Cam, a Vietnami Demokratikus Köztársaság, és Nguyen Phu Soai, a Dél-vietnami Köztársaság budapesti nagykövete is.

Hazaérkezése után Huszár István nyilatkozott az MTI munkatársának:

— A most aláírt jegyzőkönyv négyéves előkészítő munka eredménye, ami azt is jelzi, hogy mindazt, amit az okmányba foglaltunk, redőls alapokon nyugszik — mondotta. A jegyzőkönyv az együttműködés területeit körvonalazza a következő öt éves tervidőszakra, s egyben ajánlás is a külkereskedelmi szervek számára több száz meghatározott, fontos termék kölcsönös szállítására, beleértve azok mennyiségét és azok összetételét. A magyar-szovjet gazdasági együttműködés eddig fontos bázisa volt hazánk fejlődésének, és a jövőben még inkább az lesz.

— Több témában az egyeztetett tervek már az 1980-as éven is túlmutatnak, még szilárdabb alapot teremtvé az együttműködés fokozásához — fejezte be nyilatkozatát Huszár István.

Bemutatkoznak az új szabályozók

Az építési adó

Az új szabályozók csak 1976 januárjában lépnek életbe, ám egyikük már augusztus elsejétől funkcionál: az építési adó. Elődjé, az építésszerelési adó, amely csak néhány esztendő múlva tekint vissza, megszűnt. Bár ez sem igaz teljes egészében, hiszen az összeg, a „vetítési alap” változatlan — csak éppen más fizeti be a költségvetésbe.

Az építésszerelési adó bevezetését annak idején is a túlzottan magas építési igények tették szükségessé. Ennek összes arányát ismerjük: szétforgácsoltak a kapacitások, hosszúra nyúlt

rásból valósul-e meg. Az adó az 1975. augusztus 1-e után kötött szerződésekre vonatkozik.

A népgazdaság és az életszínter-politika érdekeivel megegyezően mentesül az adófizetés kötelezettsége alól az állami támogatással megvalósuló mezőgazdasági, az állami és a szövetkezeti kiskereskedelmi üzlethálózat és a fogyasztási cikk-kereskedelmi rak-táreépítkezés, a közlekedés egyes területei, valamint a lakásépítés, kommunális-kulturális célú fejlesztés.

A fenti felsorolásból is kiderül, hogy beruházásaink nagy részét nem vonták ki az adófizetési kötelezettség alól. Általános gond, hogy a beruházási igények mintegy 50 százalékát az építőipar kapja és ez az arány nem akar csökkenni. Az ésszerű az lenne — szinte függetlenül az építőipari kapacitás szűköségétől —, hogy a beruházók a rekonstrukciós jellegű fejlesztéseket részesítsék előnyben, az öreg gépeket cseréljék ki újra és ne építsenek újabb és újabb üzemcsarnokokat.

Amikor az építővállalat fizetett építésszerelési adót (és az így megemelt összegű számlát nyújtotta be a megrendelőnek), nem hozta meg a várt eredményt. Ezért fizetetik az adót a beruházóval — mégpedig a fejlesztési alapról — saját erőből.

A dolog természetéből adódóan az építkezés — függetlenül a szervezéstől, a koncentrációtól — lassabb, mint a gépek szerelése. Tudjuk, hogy egyik makacs gazdasági gondunk a határidők elhúzódnása. Az adó csökkentti az iránta való igényeket — közvetve — javíthatja a beruházási tevékenységet.

A feltételes mód használata, sajnos, azért indokolt, mert eddig is több intézkedés igyekezett az „építési lázat” csillapítani. Kevés sikerrel. Most, hogy a nem túl bőséges fejlesztési alapot terhel az adó, talán a feltételes mód kijelentőre változhat...

Breitner Miklós



az átfutási idő, a megrendelő kiszolgáltatott helyzetben volt. Az építésszerelési adót minden olyan építkezésre kivetették, amely nem valamilyen támogatott fejlesztést célzott, vagy nem a lakosság megrendelésére készült, és amely vállalati beruházási körben valósult meg. A legfontosabb elem: az építővállalatok fizették az adót.

Az új szabályozó szerint az építető vállalatok fejlesztési alapjukból, vállalati döntési körben megvalósuló fejlesztések építésszerelési költségei után 10 százalékos építési adót kötelesek fizetni, attól függetlenül, hogy a beruházás saját vagy idegen for-

Amerikai gazdaság

Élet és elmélet

Az infláció elleni harcnak az Egyesült Államokban már komoly szakirodalma van. A közgazdasági vitacikkek, a nyilvános viták mellett lapok egész sora vállalkozott arra, hogy olvasóinak tanácsot adjon, miként gazdálkodjanak a mai inflációs időkben pénzüikkel. Az amerikai „költs okosan”-mozgalom, persze, mindjárt érthetőbbé válik, ha meggondoljuk, hogy egy 1949-es 1 dollár ma csupán 46 centet vagy annyit sem ér.

Az American Home nevű népszerű magazin felhívja olvasói figyelmét, hogy rengeteg hasznos könyvecskét, tudnivalót ingyen is meg lehet kapni. Így javasolja a lap a Kis Kisasszony szakácskönyve és a Kérdések öröklakásokról című brosrák beszerzését. Hasznos olvasmány lehet a Csináld magad, avagy tervek a szabadban való jobb életre című kiadvány, amely útmutatást nyújt, hogyan lehet garázs lakószobává átalakítani és a ház mögött zöldséget termelni...

Ezek a „praktikus okoskodások” egy évvel ezelőtt még viccesnek tűntek volna sok amerikai olvasó szemében is, hiszen a nagy átlag mind ez idáig nem kényszerült szembenézni égető anyagi gondokkal. Ma azonban más a helyzet: a gazdasági bajok sokasága senkit nem kímél. (Természetesen a mintegy 250 ezerre tehető milliomos nem érzi különösebben a gazdasági helyzet rosszabbodását.)

A tekintélyes Reader's Digest 35 módot javasol a családi kiadások csökkentésére. Ezek a tanácsok már praktikusabban hangzanak, mint az American Home házi kenyerűségi javallatai. Felhívja a figyelmet, hogy a vásárló — ha a

szupermarketben jár — ne ugorjon be a nagy markának, mert sokszor 20 százalékot is megtakaríthat, ha a kevesebb ismert, de azonos minőségű árut választja. Megfelelő „műveltség” is szert kell tenni a bevásárlásokhoz. Nem árt tudni: a fagyasztott narancslé olcsóbb a palackosnál; a második osztályú tojás főzésre egyenértékű az első osztályúval...

Ma már nemcsak arról van szó, hogy a fogyasztónak nincs pénze nagyobb vásárlásokra — lényeges az általános bizonytalanság és a nagyfokú munkanélküliség is.

A prognózis nemcsak a fogyasztóknak, hanem magasabb, elméleti szinten a gazdasági vezetőknek is igen nehéz. Az előrebecslések és a különböző gazdaságkutató intézetek által közzétett „jelöltek” hibaszázaléka meglehetősen nagy. Simon pénzügyminiszter például csak nyárra várta a munkanélküliség számának megugrását — ez viszont már február elejére bekövetkezett (7 és fél millió ember, 8,1 százalék, 34 éves rekord). Ford elnök és a gazdasági vezetés fő néhány konjunk-túraelénkítő intézkedést tervez,

Ettől az intézkedéstől azt várják, hogy a felszabadult vásárlóerő majd megelégné a konjunktúrát. A kongresszus a jelek szerint ezt kevésnek tartja, és 20 milliárdos adócsökkentést követel. A most nyilvánosságra hozott költségvetés szerint már a Ford-változat esetében is az idén júniussal végződő pénzügyi év 34 milliárd dolláros deficitjével szemben 1975—76-ban már 52 milliárd dolláros lesz a hiány. Ha a kongresszus roham eredménnyel jár, a deficit jövőre akár a 70—100 milliárd dollárt is elérheti.

Gonda Gy.—Lőrincze P.

Ausztrál-magyar gazdasági kapcsolatok

Kihasztnálatlan tartalékok

Az 1974-ben aláírt magyar-ausztrál hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodásban előirányzott kormányközi vegyes bizottság 1975. szeptember 1—5. között Canberrában tartotta első ülését. A magyar delegációt Kovári Péter külkereskedelmi miniszteriumi főtisztviselő, az ausztrál delegációt J. Lloyd külkereskedelmi miniszteriumi államtitkár-helyettes vezette.

Az ülésen áttekintették a két ország közötti kereskedelem alakulását, megvizsgálták fejlesztésének lehetőségeit és körvonalazták az ezzel összefüggő tennivalókat. Megállapították, hogy bár az utóbbi években a két ország közötti kereskedelmi forgalom dinamikus fejlődött, de több

területen kihasztnálatlan lehetőségek vannak. A hagyományos magyar exportcikkek, textíliák, kempingcikkek, élelmiszeripari termékek, népművészeti cikkek mellett lehetőségek látszanak gépek és műszerek, továbbá vegyipari és gyógyszeripari termékek elhelyezésére az ausztrál piacon.

Ausztrália részéről a nyersbőrök és gyapjú mellett különféle gépek, elsősorban mezőgazdasági gépek és egyéb ipari termékeknek a magyar piacon történő elhelyezésében érdekeltek. Az ülés alkalmával külön figyelmet szenteltek a két ország cégei közötti ipari és egyéb együttműködési formák fejlesztésének vizsgálatára

HORIZONT

Poznani vásár

A lengyelországi Poznanban megnyílt a harmadik nemzetközi őszi vásár. A kiállításon a látogatók fogyasztási cikkeket, illetve fogyasztási cikkeket előállító könnyűipari gépeket tekinthetnek meg. A nemzetközi hírű vásáron az idén 33 ország csaknem 2500 kiállítója vesz részt.

Volkswagen-AMC együttműködés

A Volkswagen-művek bejelentette, hogy az American Motors Corporation amerikai autógyárral kötött megállapodás értelmében vízhiűtésű, négyhengeres motorokat szállít az amerikai cégnek. A két liter űrtartalmú autómotorok szállítása 1976 elején indul meg. Az AMC később megkezdi a motorok szerelését és esetleg azok gyártását is a Volkswagen művek által szállított felszereléssel.

ÁLLÁSPONT

Munkásérdek és népképviselet

A munkáshatalom érvényesítését, megnyilvánulási formáit, s ezen belül a szocialista demokrácia helyzetét állandóan elemeznünk kell. Ez történt a párt X. és XI. kongresszusán is. Ennek jegyében került sor a tanácsi rendszer továbbfejlesztésére és az új tanács törvény bevezetésére is. A munkásosztály vezető szerepének növelése a tanácsokban állandó, eleven folyamat. A kérdés az, hogy hol tartunk ebben? Milyen új módszereket honosíthatunk meg? Milyen a munkásérdeklődés és a részvétel a döntések előkészítésében, végrehajtásában? Az általános tapasztalatok azt bizonyítják: munkásosztályunkban megvan az igény és a képesség a hatalom közvetlen gyakorlására, alapvető osztályérdekeinek érvényesítésére, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésére. A tanácsi népképviselők döntéseiben mind hatékonyabb a munkások állami közéleti szerepének növelése, életkörülményeinek folyamatos javítása. A tartalomtól elválaszthatatlan jó formákat és bevált módszereket azonban szüntelenül gazdagítanunk kell.

A Heves megyei Tanács ülésén az egyik munkástanács tag a közelnyúlban arra hívta fel a figyelmet, hogy több üzemből nem a képzettségüknek megfelelő munkakörökben dolgoznak a szakmunkások. A Hajdú-Bihar megyei Tanács a munkástanács tagok javaslatára nyári előkészítő tanfolyamokat szervezett, hogy segítse a fizikai dolgozók gyermekeit a sikeres főiskolai és egyetemi felvételi vizsgákban. Dunajvárosban a munkástanács tagok meggyőződéssel vallják, hogy az élő szót, a nyílt és őszinte tájékoztatást semmi sem pótolhatja. A város, a lakóterület és az üzem egyebek között azért él egymással oly harmonikus egyúgyben, mert a munkáskollektívák bizalmát élvező tanács tagok az előterjesztésekről és döntésekről időben, alaposan tájékoztatják munkatársaikat, akik viszont állandóan erősítik őket testületi állásfoglalásaikban.

Jó leírni, nyugtázni: az utóbbi időben a megyei tanácsok tisztviselői, a végrehajtó bizottságok tagjai és a helyi tanácsok elnökei munkájukban egyre nélkülözhetetlenebbnek tartják az üzemi tájékoztatás — és tájékozódás! — helyszíni alkalmait. Miskolc, Leninváros, Kazincbarcika, Tatabánya, Ózd és Győr tanácsi vezetői nyílt, széles körű üzemi fórumokon is véleményét kérnek a fontosabb testületi előterjesztésekről, a közép- és hosszabb távú fejlesztési elgondolásokról. A szocialista brigádok önzetlen társadalmi munkája nyomán, így milliók értékkel gazdagodik a helyi létesítmények köre. A tanácsok és az üzemi munkások hasonló kapcsolatának bevált fórumait jelentik az ifjúsági és munkásparlamentek is. Pápán a textil, Péten a nitrogén-, Ajkán a tím-földgyár munkásai élnek örömmel a fórumok jó lehetőségeivel.

Megannyi jó példa ellenére, feltétlenül szólnunk kell azokról a nézetekről is, amelyek a munkásosztály közvetlen részvételét a népképviselőkben csak a szamszerűség, vagy kizárólag a minőségi követelmény oldaláról közelítik meg. A párt kongresszusai határozata ebben is egyértelmű. Kimondja, hogy a különböző szervek vezető tisztviselői, testületeibe növekvő számban, kellő arányban kerüljenek a termelésben élen járó, a társadalmi tevékenységben kiemelkedő és megfelelően felkészült munkások, fizikai dolgozók. A számszerűség és a minőség tehát nem egymástól független, hanem egymás mellett ható, egymást erősítő tényező.

A legutóbbi tanácsválasztások eredményeiben, a népképviselők testületek összetételében is egyre határozottabban tükröződik ez a folyamat. Az ipar kedvezőbb területi elhelyezkedésével ugyanis minden településünkön növekszik a munkások aránya, politikai és közéleti aktivitása. A munkásérdekek képviselője, amelyet azelőtt jobbra csak „városi tömeg” jegyeztünk, immár térségeinkben is politikai és közéleti súlyt, rangot kapott. A testületi viták hangvétele és a döntéseket hozó választott szervek tagjainak szemlélete is igazolja

ezt. Miként az is, hogy a város, a község és az üzem nemcsak területi, közigazgatási és településpolitikai összefüggéseiben, hanem az érzelmi kötődés tekintetében is egyre elevenebben él a munkások gondolat- és érzelmevilágában, megnyilvánul áldozatkészségükben és egészséges lokalpatriotizmusukban.

A népképviselők, önkormányzati, államigazgatási tevékenység ugyanakkor visszahat az üzemi demokrácia fejlődésére is. A Csongrád megyei Tanács nemrégiben éppen ebben az összefüggésben vizsgálta meg a munkásiakás-építési akció eredményeit és gondjait. Az üzemi munkásokkal folytatott megelőző beszélgetés alapján kiderült — és ezt maguk a munkások mondták el nagy-nagy szenvedéllyel —, hogy a kedvezményt elsősorban az amúgy is jobb anyagi körülmények között élő „üzemi kulcs emberek”, nem pedig a szociális körülményeik alapján leginkább rászoruló fizikai munkások veszik igénybe. A következtetés egyértelmű volt a testületben: a jövőben megkülönböztetett figyelmet kell fordítanunk a szociális szempontokra, az egészségesebb, a helyesebb arányokra. Ide tartozik a nőgrádiak jó példája is. A megyei tanács a Szakszervezetek Megyei Tanácsával arra ösztönzi a szakszervezeti bizottságokat és a helyi tanácsokat, hogy kölcsönösen vizsgálják és közösen alakítsák ki a munkások életkörülményeinek javítására irányuló lehetőségeket, dolgozzanak ki jobb módszereket, legyen még nagyobb az együttműködésük és a felelősségük.

A munkáskáderek közvetlen képviseletének nagyon fontos bázisa a szocialista brigádmozgalom. Egyre több tanács ismeri fel: minden tekintetben előnyre válik, ha a fontosabb területi döntések előtt megismeri a szocialista brigádok véleményét, meghallgatja kritikai észrevételeit. Különösen a Győr-Sopron megyei Tanács él jól ezzel a lehetőséggel. A megyei tanács-üléseken a meghívott vállalati szocialista brigádvezetők okosan, nyíltan, határozottan képviselik az üzemi közvéleményt.

A biztató eredmények ellenére is, legfeljebb általánosságban lehetünk elégedettek. Sok üzemből ugyanis ma sem ismerik a munkások a lakóhelyükre vonatkozó legfontosabb célkitűzéseket. A lakóterületi közéleti fórumain aránylag kevés munkás jelenik meg. Negyedszázados tanácsrendszerünk nagyon sok olyan intézménnyel rendelkezik, amelyet még jobban hasznosíthatnánk a munkásérdekek tudatos és folyamatos képviseletében. A nem is oly távoli jövőben érdemes lenne ezért például fontolóra venni a munkástanács tagok üzemi jelölését; az üzemi tanács tagi beszámolókat rendszeresítését. Mert mindannyiunk számára kötelező, hogy szüntelenül keressük és a gyakorlatban is alkalmazzuk azokat a módszereket, formákat, amelyeket a népképviselők, önkormányzati és államigazgatási tevékenységben nap-nap után kifejezik, helyesen közvetítik és érvényesítik a munkásosztály érdekeit.

Perlai Résző

Változatok egy témára

Gondolatébresztő következtetések Gyöngyösön

Az alternatív javaslatokkal előkészített tanácsi döntések felett két évvel ezelőtti szenvedélyes vita zajlott. A vita hónapokig tartott, aztán amilyen hirtelen kerekedett, oly gyorsan hamvába holt.

A döntés — folyamat!

Dr. Szabó Mihály vb-titkárnak és Kömlei Károly szervezési osztályvezetőnek Gyöngyösön tettük fel a kérdést: több javaslat, avagy egyetlen előterjesztés feletti döntenek-e a városi testületek?

— Ha a választ arra a kérdésre szűkítjük le, hogy nálunk a határozati javaslatokban rendszeresen szerepelnek-e alternatívák, akkor azt kell mondani, hogy — nem. Őszintén szólva nem feltétlenül törekszünk arra, hogy minden esetben több változat kerüljön a vb-, vagy a tanácsülés elé. Ugyanakkor az is igaz, hogy amennyiben szükségét látjuk, mindenképpen igyekszünk élni az alternatív lehetőséggel. Azt azonban sohasem mondtuk, hogy ez a módszer a demokratikus döntés legfőbb kritériuma.

— Hadd legyen ellenvetésünk: vajon, ha a tanács tagság több változatot felelt szavaz, az nem hordozza-e eleve magában a demokratikusabb döntés lehetőségét?

— A tanácsi demokrácia szerepét nem szabad leszűkíteni a döntés utolsó aktusára, a szavazásra. Szerintünk a döntés folyamata! Egyik fázisában sem nélkülözheti a demokratikus vonásokat, ugyanakkor a központi, a kormányzati célok érvényesülését sem. E feltételek biztosítása már a napirendi pontok megállapításánál kezdődik. Így azok túlnyomó többsége eleve tükrözi a lakosság legfontosabb problémáit, tehát azokat a közérdekű kérdéseket, amelyek egyszerűsmind a testületek és az apparátus mindennapi szolgálatát meghatározzák.

— A gyöngyösi tapasztalatok szerint milyenek kell lennie a jó előterjesztésnek?

— Ne legyen „jól fészelt”, s valóban kollektív munkával készülő. Az előterjesztés jellegében legyen feltáró, elemző. Ha végül csak egy megoldási javaslat szerepel benne, a tanács tagok akkor is érezze ki belőle az egyéb megoldások lehetőségét. Elképzelhető, hogy az az osztály, amely formába önti a határozati javaslatot, néha elfogult, csakis a saját elképzelésében hisz. A legfontosabb azonban az, hogy az álláspontja mellett ne rejtse véka alá a kérdés egyéb összetevőit sem.

— Milyen más garanciái lehetnek még a sokoldalú mérlegelésnek, a biztonságos, jó döntéseknek?

— Az állandó bizottságokba bevont szakemberek rendkívül nagy szerepet játszanak. Felkészültségük egy-egy szakterületen sokszor vetekszik az apparátusban dolgozókéval. Új vonás nálunk az is, hogy az előterjesztés szövegén kívül — a törvényjavaslatokhoz hasonlóan — többször írásbeli indoklást is fűzünk a vitanyaghoz, ami még teljesebbé teszi a képet.

— Mindezek azonban még nem merítik ki az alternatív javaslatokról alkotott határozott véleményüket.

Mennyire laikusok?

— Nálunk mindenekelőtt akkor kerül sor alternatív javaslatok kidolgozására, ha a napirendben sok a különlegesen bonyolult szakmai elem. Ilyen például a városfejlesztési, a beépítési tervek vitája. Magára hagyva nehezen tudna eligazodni bennük a jobbára „laikus” testület. Ilyen esetekben legtöbbször már az előkészítés elején többféle változatot dolgozunk, s ebben a szakaszban az állandó bizottságok közreműködése erőteljesen érvényesül. Ellenben, amikor a vá-

ros kereskedelméről tárgyalunk, senkit nem kell nógatni a véleménynyilvánításra, abban mindenki szakember... A lényeg tehát a következő: ha olyan kérdésben kell dönteni, amelyben nem hagyhatók figyelmen kívül a bonyolult számszaki és műszaki megoldások — néha még a széljárás és a talajvíz szintje sem —, a tanács tag rendszerint nem kíván belebonyolódni a témába. Ilyenkor valóban elengedhetetlenül szükséges, hogy változatosabb határozati javaslatokkal is igyekezzünk feloldani a bizonytalanságot.

Beszéljük meg

Szívesen adunk helyet az alternatív javaslatokkal kapcsolatos gyöngyösi tapasztalatoknak. Nem mintha mindenben — főként a következtetéseikben — egyetértünk a város tanácsi vezetőivel, hanem elsősorban azért, hogy újra felelevenítsük az egykori vitát. Korántsem az öncélú vita kedvéért vállalkozunk erre, hanem a nézetek teljesebb tisztázásáért; lapunk Tanácsi Fórumának hasábjain örömmel várjuk a hozzászólásokat. Úgy véljük, hogy a megújuló tanácsigazgatási munkamódszerek sorában ez a téma nagyon időszerű. Hol, mit bizonyít a gyakorlat? A több változat alkalmazását vajon a testületek tagjai — témától függő — „tájékozottsága” szabja meg, avagy a tényleges demokrácia nem ismerhet ilyen megkülönböztetést? Ami túl szakszerű, abban legyen választható lehetőség, amihez mindenki ért, abban már nem fontos? Szeretnénk a tanács tagok oldaláról is véleményt hallani, akik számára egy apparátus — előkészít. Milyenek ezek az előkészített anyagok, s mi van akkor, ha ők egy adott változat helyébe másikat javasolnak?

Németh Géza

TAPASZTALATCSERE

„Tájjellegű” kísérletek?

Örömmel adunk hírt a Bács-Kiskun megyei Tanács példaadó ügyvitel-korszerűsítési törekvéseiről. A módszer lényegéről Tohai László, a megyei tanács elnökhelyettese nyilatkozik:

Két esztendővel ezelőtt egy kis csoportot bíztunk meg a megyei tanács szervezési és jogi osztályán. Azt kértük: kezdeményezék és koordinálják a házon belüli ügyvitel-korszerűsítést. Egy közigazdász és egy felsőfokú műszaki végzettségű szakember — minden egyéb feladat alól mentesítve — teljes figyelmét és munkáidejét a tanácsi munka különböző területein megoldható korszerű szervezési, technikai eljárások felmérésére és alkalmazására fordítja.

Mikrofilm

A vállalkozás jó néhány területen kedvező eredményt hozott, s nagyon örülök, hogy minderről alkalmmal van beszélni a Magyar Hírlap Tanácsok Fórumában. Mindenekelőtt a diktafonnal történő szövegrögzítést, a nemrég megindult házi szövegszorosítást, az információszervezés új módszereit — ezzel együtt egy központi adattár fokozatos kialakítását —, végül a mikrofilm alkalmazását említem meg. Mindezek első hallásra talán kézenfekvőnek tűnnek, bárki mondhatná: mi abban a különleges, hogy egy hivatali szervezet él a műszaki-technikai lehetőségekkel? Az igazság azonban az, hogy az út ugyancsak hosszú, amíg a szükséges anyagiakat és

a megfelelő technikai eszközöket előteremtjük, majd aztán egy-egy részreldményig eljutunk. Ráadásul nem pusztán technikai értelemben, hanem szemléletben is...

Peremlyukkártya

Csaknem másfél éve használjuk az UHER típusú mágnesszalagos diktafont, a testületi ülések jegyzőkönyveinek rögzítéséhez. A kezdeti előítélet után most már a gyakorlat bizonyítja: a tanácskozóteremben elhelyezett állandó mikrofonok senkit sem feszélyeznek, nem zavarnak a felszólalásban. Ennek másik fő felhasználási területe, illetve formája a diktált szakszöveg rögzítése. Hasonlóan kedvező a helyzet a házi nyomdával, amely az osztályok által leadott szöveget gazdaságosan, gyorsan képes előállítani, sokszorosítani.

Mint a legtöbb munkahelyen, természetesen az államigazgatásban is, egyre nagyobb gondot jelent a folyamatosan ránk zúduló információáradat. Annak fogadása, feldolgozása és hozzáférhető, okos rendszerbe foglalt tárolása. Bár szerintünk ebben központi segítségre is szükség lenne — örülnénk, ha ez ügyben az illetékes szakemberek nyilvánosan állást foglalnának —, természetesen mi azért a magunk erejéből

is igyekszünk előbbre lépni. Úgy döntöttünk, hogy létrehozunk egy központi adattárat, itt az államigazgatási tevékenység szempontjából legszükségesebb adatokat peremlyukkártyákon tároljuk.

Sok jót mondhatok a mikrofilm alkalmazásáról is. Meggyőződésünk, hogy a nagy tömegű információk tárolásának egyik legkorszerűbb eszköze ez. Helyigénye a hagyományosnak mindössze 2–3 százaléka. Az információk úgynevezett „visszakeresése” is sokkal egyszerűbbé vált a mikrofilmmel. Az év elejétől kilenc fővel működik — költségvetési üzemként — a megyei tanács mikrofilmtechnikai központja, amelynek NDK gyártmányú, Pentakta síkfilmszerű gépsora minden igény kielégítésére alkalmas. Jó szívvel ajánljuk mindenkinek.

Nincs gazdája

Végezetül, ha már szót kaptam, hadd mondjam el a gondunkat is. Úgy vélem, nagyon időszerű lenne a sokféle tapasztalható helyi kísérletek, afféle „tájjellegű törekvések” országos összehangolása. A tanácsigazgatás rendkívül nagy hasznát venné a különböző tapasztalatcsereknél, a bevált, jó módszerek ismertetésének és közreadásának. Miért nincs ennek egy felelős gazdája nálunk? Mi örömmel adnánk át tapasztalatainkat.

A kátránypapír leckéje

A mélypont és hitelképtelenség okai — Futnak a pénzük után, de meddig?

Nehéz évek jártak, járnak a Könyvbeton és Szigetelőanyag Gyárral. A fedéllemezüzem 1969-ben megkezdődött korszerűsítése csigalassúsággal halad — a beruházás nem két évet, hanem tizenkettőt késik!

Újabb késés

Röviden az előzményekről: 1968 után fokozatosan csökkent a termelés, a nyereség pedig csaknem kétharmadára esett vissza. A megrendelők — a hazai fedéllemez rossz minősége miatt — kénytelenek a tőkés országokból importálni. A vállalat közben újabb beruházásokba kezdett, ám nem tudott alkalmazkodni a változó körülményekhez: a gondokat a vezetés hibái is tetézték. Az eredmény: 1971-ben a bank hitelképtelenné nyilvánította a vállalatot és megkezdődött a szanálás.

A fedéllemez-beruházás eredetileg 100 millió forinttal kezdődött, s be is fejezték volna 1972 végére, ha nem húzódik el a szanálási eljárás — mondja Genge Rezső, az új igazgató. Az építőipari alvállalkozók menet közben abbahagyták a munkát, volt, aki a szerződést is felbontotta. Végül a tárcaközi bizottság döntött: a fejlesztést 1975 végére le kell zárni.

— Lezárják?
— Nem. Lesz néhány hónapos késés...

A fedéllemezüzemet Sági Zoltán gyáregységvezető mutatja be. A látvány elszomorító, a körülményeket csak egy jelzővel lehet illetni: középkoriak!

Már elkészült a raktár, az új csarnok, a szociális létesítmény — mutat körbe —, s dolgozik az első lengyel gyártmányú gépsor is, a másikat alapozzák. A termelés nagyja azonban most is a régi, elavult gépeken történik. Rendkívül nehéz és feszített a munkakörülmények...

— Mi az újabb csúszás oka?
— Nincs alkatrész az olajkázánhoz; nem készült el a gázcsatornázása, útrendszere. Ha túl leszünk az építkezésen — nyert ügyünk van: bizonyíthatjuk dolgozóinknak, hogy szükség volt rá, az ő érdeküket szolgálta a fejlesztés.

— Miért kell ezt külön bizonygatni?

— Tavaly mélypontra voltunk... A dolgozókat megzavarta a szanálás... Amikor megérkezett a lengyel gépsor, mindenki lelkesen kezdett munkához. Óriási volt a túlórák száma, a termelés ütemtelenné vált, miközben a vállalat 20–25 százalékkal túllépte az engedélyezett bérszínvonal-fejlesztést. A vezetőcsere után sokan kiléptek, majd



visszajöttek... Ezért mondom, hogy nálunk különösen nehéz az átállás az új technikára!

— Most már jobb a minőség?
— Igen, bár a gép kapacitását még nem tudjuk teljesen kihasználni. Ahhoz, hogy versenyképesek legyünk, még néhány újabb, kiegészítő beruházásra — például az irányítás automatizálására, anyagmozgató, csomagoló eszközökre — lenne szükség.

Időközben elavult

— Be sem fejeződött a beruházás, és máris tovább kell fejleszteni?

— A fedéllemezgyártás hazai fejlesztésének gondolata először 1962-ben merült fel: ekkor Zalaegerszegen alakítottak volna ki egy új gyárat 200 millióért. A tervből nem lett semmi, de az akkori technika az 1969-es beruházási javaslatban is szerepelt.

— A szanálás után miért nem avatkoztak közbe?
— Örültünk, hogy egyáltalán folytathatjuk, (!) az új technikát pedig még nem ismertük. Most tárgyalunk egy nyugatnémet céggel: ha megkapnánk az engedélyt a berendezés beszerzésére, már

az év végén jelentős tőkés exportunk lenne.

Mint látható: nemcsak a megvalósítást, a fedéllemezgyártás beruházási tervét sem készítették elő, gondolták át kellően. Simon Jenőnek, az ÉVM beruházási osztályvezetőjének a véleménye:

Állami támogatással...

— Szükség van a jobb minőségű szigetelőanyagra, a cél tehát helyes volt. A szanálás után — bár láttuk a zökkenőket — úgy döntöttünk: jobb folytatni, mint félbehagyni a beruházást, ezért támogattuk a vállalatot.

— Érdemes ezt az iparágat itt-hon fejleszteni?

— Feltétlenül; ezt indokolják az árak és az ellátás bizonytalansága. A vállalatot nem hagytuk magára: jelzi az is, hogy jelenleg több, nagyobb beruházásuk fut, jelentős állami támogatással. Sőt: újabb kapacitások kialakítására kap a vállalat lehetőséget.

Még furcsább a kép, ha meghallgatjuk Koppány Nándornak, a Tervhivatal beruházási főosztályvezetőjének álláspontját:

— Szerintem ezt a beruházást elejétől kezdve nem tartották kézben... Miközben itt fejlesztettek, az újképzési áfész létrehozott (!) egy fedéllemezgyártó üzemet: a csehszlovákiai Sturovóban pedig 20 ezer tonna kapacitású gyár épült, amely tovább bővítheti termelését — ezért arra is gondoltunk: nem volna-e érdemesebb szocialista importból beszerezni a fedéllemez?

*

A kirívóan rossz beruházás tényéhez nem kell kommentár, ám három kérdés idekiváncsok:

1. Mi készteti az illetékeseket arra, hogy az aránytalan veszteségek árán is kitérjenek az elvétett, időközben elavult fejlesztés mellett?
2. Kizárólag az elmozdított, volt igazgató hibája okozta a beruházás csúdját?
3. Hány évi újabb „elgondolkodtató tapasztalat” szükséges ahhoz, hogy az illetékes tárcá végre levonja az elkerülhetetlen következtetést?

Bossányi Katalin

Szovjet külkereskedelem

A tőkés partnerek

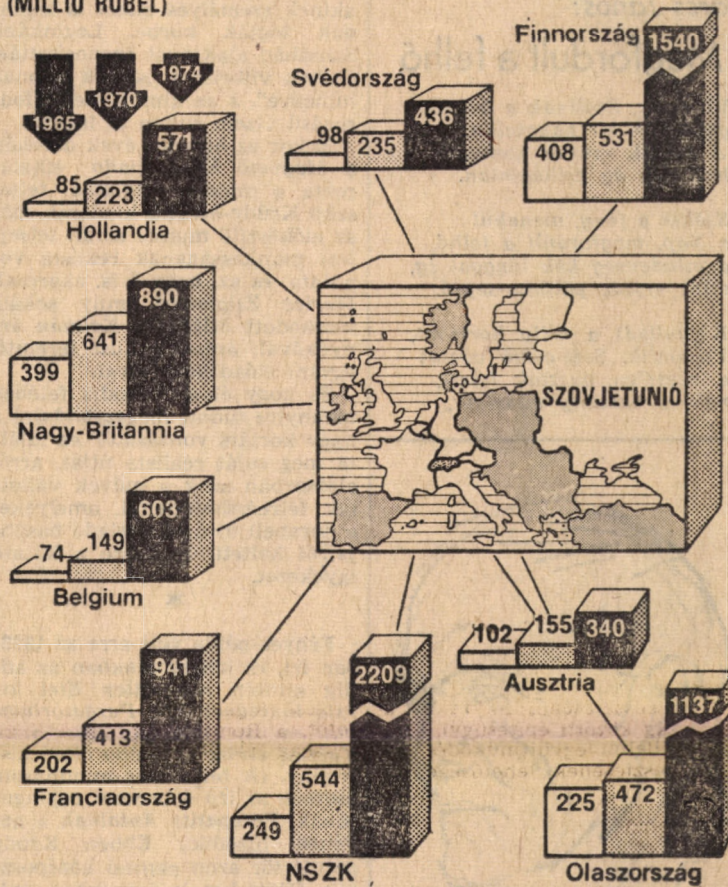
A nemzetközi statisztikák szerint a világkereskedelem legdinamikusabban bővülő szektora a kelet–nyugati kereskedelem. Ezt az állítást igazolja a Szovjetunió külkereskedelme is, amely a jelenlegi öt éves terv első négy évében megkétszörözte forgalmát a fejlett tőkésországgal.

A IX. ötéves terv a szovjet gazdaság erőteljes fejlődését irányozta elő. Tavaly a szovjet külkereskedelem már elérte a 40 milliárd rubelt. A forgalomnak csaknem a fele — 19,4 milliárd rubel — a KGST-országokkal bonyolódott le. A fejlett tőkésorszá-

A szovjet piac rövid és hosszú távon egyaránt óriási lehetőségeket nyújt a tőkésországok számára. A nagy volumenű szovjet megrendelések hozzájárulnak a tőkés üzemek kapacitáskihasználásának növeléséhez, valamint új munkalehetőségek teremtéséhez. A nyugat-európai országok az elmúlt években szinte versenyt keltek egymással a szovjet piacért.

A Szovjetunió elsősorban energiahordozókat és nyersanyagokat szállít tőkés kereskedelmi partnereinek. A szovjet kivitel jelentős tételei a kőolaj, a földgáz, a

A SZOVJETUNIÓ ÁRUFORGALMA A NYUGAT-EURÓPAI ORSZÁGOKKAL (MILLIÓ RUBEL)



gok részesedése 12,4, míg a fejlődő államoké 8,2 milliárd rubel volt.

A Szovjetunió és a fejlett tőkésországok árucseré-forgalmának dinamizmusára jellemző, hogy az 1970–74 között 2,7-szeresére növekedett. Ez a nagymértékű növekedés természetesen nem választható el a kelet–nyugati politikai kapcsolatokban végbemenő enyhülési folyamatától, egyúttal a tőkésországok azon „felismerésétől” sem, hogy számukra is előnyös a gazdasági kapcsolatok kiépítése a világ legnagyobb országaival.

A Szovjetunió legfontosabb tőkés külkereskedelmi partnerei a nyugat-európai országok, amelyekkel az elmúlt évben 9,6 milliárd rubel értékű forgalmat bonyolított le. Közülük az első helyen a Német Szövetségi Köztársaság áll, mintegy 2,2 milliárd rubeles forgalommal. (Érdemes megjegyezni, hogy 1970-ben még Nagy-Britannia volt a Szovjetunió első számú nyugat-európai kereskedelmi partnere, de tavaly a szigetország már csak az ötödik helyre szorult vissza.)

Ami az Európán kívüli tőkésországokat illeti, Japán a szovjet külkereskedelem legfontosabb partnere 1,7 milliárd rubeles évi forgalommal. A két ország közötti kereskedelem az elmúlt négy évben több mint két és félszeresére nőtt.

Bár az Egyesült Államokkal a kereskedelmi forgalom 1972–74. között az előző három éves periódushoz képest 4,8-szeresére növekedett, az idén némi megtorpanás következett be a két ország egymással folytatott külkereskedelmében. Ennek elsősorban az az oka, hogy az amerikai kongresszus nagymértékben korlátozta a Szovjetunióval nyújtható hitelek összegét, és feltételekhez kötötte a legnagyobb kedvezményes elbánás biztosítását.

Természetesen a Szovjetunió is kiveszi részét nagy volumenű nyugati beruházások megvalósításában. Finnországban atomerőművek és kohászati kombinátok épülnek szovjet közreműködéssel. Franciaországnak kohászati üzem szállít a Szovjetunió... Az elkövetkező években azonban a jelek szerint — a nyersanyagkivittel párhuzamosan — a mostaninál is nagyobb jelentőségre tesz szert a szovjet–nyugati kereskedelem a gép- és berendezésszállítás.

A Szovjetunió és a vezető kapitalista országok közötti gazdasági együttműködés gyors ütemben fejlődik de még sok a kiaknázatlan lehetőség mindkét fél részére. „Jelenleg a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok új szakaszra léphet beszállni, és a Szovjetunió kedvező perspektívákat lát a gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésére a tőkésországokkal mind a külkereskedelemben, mind pedig az új, komplex együttműködési formák kifejlesztésére területén” — fogalmazta meg a jövő feladatait a közelmúltban a Vnyesnyaja Torgovlja, hasábjain Patolicsev külkereskedelmi miniszter.

G. GY.—L. P.

Alapkövetétel Prahovóban

A jugoszláviai Prahovóban pénteken ünnepélyes külsőségek között lerakták az ottani vegyipari kombinát magyar hitellel épülő, új üzemegységének az alapkövét.

Az ünnepségen részt vett és beszédet mondott Aszen Szimicsejev, a jugoszláv szövetségi kormány tagja, a magyar–jugoszláv gazdasági együttműködési bizottság jugoszláv tagozatának elnö-

ke. Nagy elismeréssel méltatta a magyar–jugoszláv gazdasági együttműködés jelentőségét. Magyar részről az ünnepségen jelen volt Szántó István, a Magyar Vegyipari Egyesülés elnöke, továbbá a peremartoni vállalat igazgatója és a belgrádi magyar nagykövetség képviselője is.

Az új üzem 1978-ra készül el és kezd meg a termelést.

Fűtik a BNV pavilonjait

A BNV megnyitásának közeledtével a Belkereskedelmi Minisztérium értékelte — és megelégedettnek találta — a vásár közönségét kiszolgáló kereskedelmi és vendéglátó-szolgálat felkészülését.

A mezőgazdasági kiállítás miatt a szokottnál később rendezik az őszi vásárt, ezért az időjárás viszontagságaira való tekintettel — szükség szerint — olajtüzelésű hőlégtűzőkkel fűtik majd a pavilonokat, s gondoskodnak a villanyfűtéshez szükséges elektromos csatlakozásokról. Az Expo éterem a Kőbányai és Józsefvárosi KÖZÉRT üzlete mellett — a kiállítók szolgálatába áll a Dél-budai Vendéglátó Vállalat bizstriója is. A szabadtéri birkacsárda kivételével minden bizsitró, vendéglő, büfé a helyén marad. Megnagyobbították a BNV ABC-áruházának büféjét is, a boltban egyébként forgalomba hozzák az OMEK-on díjnyertes több száz élelmiszert is. A vendéglátó helyeken — ez újdonság — nemzeti sörözőket alakítanak ki.

Folytatódott a BNV-n kiállító vállalatok előzetes tájékoztatója a mártíri Tisza Cipőgyár termékeinek ismertetésével. A nagyüzem műszaki-fejlesztési programjának keretében textil felsőrészt női patenztandókat, jersey felsőrészt készült gyermekcipőket, frontírral bélelt tornacipőket mutatnak be.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A KGST és Finnország árucseréje

A KGST és Finnország együttműködési bizottsága külkereskedelmi kérdésekkel foglalkozó munkacsoportjának Helsinkiben tartott háromnapos ülészakáról kiadott közlemény szerint 1975 első hat hónapjában, az elmúlt év hasonló időszakához képest, 20 százalékkal növekedett a KGST-országok és Finnország árucseré-forgalma. Ebben az időszakban Finnország és a KGST-országok között mintegy egymilliárd rubel értékű árucseré-forgalom bonyolódott le.

Az USA energiaellátása

Az amerikai kormány azt javasolta a kongresszusnak, hogy létesítsenek egy olyan szervezetet, melynek célja az USA energiaellátási függetlenségének megte-

remtése lenne. Az új testületet 25 milliárd dollár alaptőkével hívnák életre; feljogosítanák arra, hogy további 75 milliárd dollárt bocsásson rendelkezésére a legeredményesebbnek tűnő energiatudományi tervek megvalósítására.

Ausztrál búza Egyiptomnak

Melbourne-ben bejelentették, hogy Ausztrália 130 millió dollár értékben egymillió tonna búzát ad el Egyiptomnak.

Brazília olajipara

Ernesto Geisel braziliai köztársasági elnök bejelentette: engedélyezik a Petrobras állami olajtársaság számára, hogy idegen olajtársaságokkal Brazília területén folytatandó olajkutatásra és -kitermelésre vonatkozó megállapodásokról tárgyaljon.



Kiss Attila rajza

Barcs János:

Megfordult a felhő

Viharzik. Szállnak a bokrok;
gyökerük sir hangtalan.
A felhők szürke kontya
hull. Az ég csillagtalan.

Szökik a fény, menekül
a Nap, megfordult a felhő,
a mindenség kék lánggal ég,
mint erjedt pálinka-seprő.

Kigyulladt a mély horizont,
Villámlik. Szél-csikó vágat
a végtelen puszták felett,
neki a harsány világnak.



Molnár József rajza

Thurzó Gábor:

KI VOLT MARIS?

ISMERTEM ÉN kiskoromban is majd' mindenkit a környéken, persze, elsősorban, akik nálunk vettek kenyert, péksüteményt. Mert iskola előtt beszélgettem a boltba a tízórai zsömléért, délben meg anyámról a bolt és a műhely közti irodába, hogy itthon vagyunk már mind a négyen gyerekek, ebédeltünk. Rózsika, a bolti lány, természetesen még többet ismert mint én, nemcsak arcokat, neveket is. Én azonban honnan tudhattam volna, ki is volt az a kis cseléd lány, akit Marisnak nevezett a gazdája, s akit már holtn hoztak egy rézsodronnyon a légóltalmi segélyhelyre? Amikor végképp eltűnt a Maris, megkérdeztem Rózsikát, milyen Maris is lehetett, hol szolgált, kinél? Mert csak annyit írtunk a hullacédulára: „Maris. Ismeretlen”.

Akkor már véget ért az ostrom. Buda felől még ágyúk döngtek. De a bolt kinyitott. Rózsika szelte a ragacos kenyereket, számlálta — hogy soknak jusson — a csám-pásra sikerült zsömléket.

— Maris? — tűnődött Rózsika, amikor elfogyott a kenyér is, zsömlé is. — Annyi Maris volt. Mégis, milyen?

— Szőke, copfos. Valószínűleg kék a szeme.

— Miért csak valószínűleg?

— Mert amikor megismertem, nem nyithatta ki többé.

Mennyi meglepetést tartogat még Krúdy Gyula! — írta a legutóbb megjelent *A tiszazsárlari Solymosi Eszter* című könyvével kapcsolatban a mű egyik méltatója. De míg az őt ismerő olvasók körében is elhangzottak olyan vélemények, hogy Krúdy új arcát mutatja be ebben a könyvben, az álmok bordáján szőtt történetek gondolkasztó írójától nem várták volna, hogy az első dokumentumregényt alkotja meg a magyar irodalomban.

*

Valóban, műveinek korábbi foghíjas kiadásai alapján túlságosan egyoldalú kép alakult ki erről a kivételes képességű és bámulatosan termelékeny íróról, akinek személyes életét is legendák fogták körbe. Leginkább Szindbád alakjával azonosították, akinek vitórláira „szívek vannak hímelve”, s az álmok szelíd fodrozású vizein suhan át hajója.

Mikor az ötvenes évek derekán a Magvető Könyvkiadó elhatározta a minden addiginál teljesebb Krúdy-életmű kiadását, már az előkészítő munka során felsejlett munkásságának realista vonulata és az, hogy ő is, akárcsak Móricz Zsigmond, mily sokáig viaskodott Mikszáth Kálmán árnyékával, annak stílust teremtő, egyéni előadásmódjával.

És hogy élete második felében mennyire tudott megszabadulni a nagy kortárs vonzásától és taláta meg saját realista útját, arról elsősorban azok a művek vallottak félreérthetetlenül, amelyeket a korabeli újságot porladó hasábjairól keltett új életre a kutató igyekezet.

*

Fényes példa volt erre az 1928-ban írt, és könyv alakban az addig szintén ismeretlen *Etel király kincsével* és a *Purgatóriummal* együtt 1956-ban megjelent *Valakit elvisz az örök* című kisregény. (A felfedezés mindhárom esetben az író debreceni rajongójának, *Perepatis Antalnak* a nevéhez fűződik.) Ebben Krúdy pálcát tör azon nemesi középosztály fölött, amely frázisokat szajkózva, hamis illúziókat kergetve, már életében ott porlad a bedőlő kapujú, gyomverte kertekkel övezett régi udvarházakban. Kedvelt hőse, Alvenci hiába kel útra, hogy megváltsa a magyar középosztályt, talpra állítsa ismét a magyar nemeséget. Rá kell

döbenni: még anyagi romlásánál is nagyobb annak erkölcsi züllöttsége. Kétségtelenül Krúdy véleményét mondja ki Alvenci a végén: „Hát ez volna az a magyar középosztály, amelyet én megmenteni akarok? Ezek a céges gazemberek?”

*

De az életműkiadás más kötetit is meg lehetne idézni annak bizonyítására, hogy Krúdy, az „álmok ködlovagja” a maga módján erős realista prózát is írt, és akár Szindbád, akár Rezeda Kázmér vagy más alakjának bőrébe bújott, mindig a korabeli valóság tájait cserkészte be. Tehát nem minden előzmény nélkül született meg az *A tiszazsárlari Solymosi Eszter* című mű, melyben halála előtt két esztendővel, a fél századdal előbb lezajlott, gonoszul kieszelt vérvád felelevenítésével szűkebb pátriájának, Szabolcsnak az urait ültette a vádlottak padjára.

Ez a terjedelmes írás 1931. március 1-től kezdve, 101 folytatásban jelent meg a *Magyarország* című napilap hasábjain. Most, 44 évvel később pedig könyv alakban. (Tulajdonképpen az életműkiadás során akadtunk rá az író lányának, Krúdy Zsuzsának segítségével. A korabeli újságpéldányokból kigépett szöveget 1959-ben olvastam mint a Krúdy-sorozat kiadói szerkesztője, és kiadását lektori jelentésben javasoltam. Kár, hogy még másfél évtizedet kellett szunnyadnia Csipkerózsika-álmában. Most mindenestre annak örülünk, hogy irodalmunk egy igen jelentős művel gazdagodott.)

*

Az eddig megjelent kritikákban, méltatásokban többször felbukkan az a kérdés, hogy vajon Krúdy miért nyúlt ehhez a témához, egy év híján fél évszázaddal a megtörtént események után. Nem is beszélve arról, hogy a vérvádban vádlottak védője, *Eötvös Károly* kitűnő könyvet írt a nagy perőről, mely az egész világ közvéleményét megmozgatta.

Azt hiszem, teljesen igaza van *Nemeskürty Istvánnak* abban, hogy elsősorban a harmincas évek eleji valóság, a hatalomra készülő náciizmus előszele és a hazai tájakon feléledő antiszemi-

tizmus készítették a történetek dokumentumokra támaszkodó újrafogalmazására. Találón említ meg ennek alátámasztására a könyv bevezetőjét is, melyben az ítélet kihirdetése után Pestre látogató Scharf családot a csöcselék meg akarja lincselni.

Nem hiszek viszont egy másik kritikus véleményében, miszerint a sorozat írói rutinmunkaként indult volna el. Krúdy abban az időben művészete csúcspontján állott, és ez a munkája nemcsak nagy hatású politikai tett, hanem magas színvonalú írói munka is.

A regényből kiderül az is, hogy miért vállalkozott Eötvös után az események újrafirására. A bevezetőben egy lábjegyzetben kitér arra, hogy Eötvös nem ismerte a por előzményeit, „kulisszatitkait”, mert dunántúli ember volt. Szabolcs viszont egészen más világ, ott ő az otthonos. De kihüvelykeztető a lábjegyzetből az is, hogy Krúdy a korabeli Szabolcs viszonyával akarta szembeállítani a fél századdal azelőtti szabolcsi eseményeket. Éppen az időben, amikor az anyagilag és erkölcsileg lezüllyt középosztály a zsidókat kárhóztatta, amiért kicsúszott a lábuk alól a talaj.

Ugyanakkor azt is tudta, hogy szabolcsi létére, mennyi paraszat gyűjt a fejére ezzel a művével otthoni berkekben. A rituális gyilkossággal vádolt Scharf József, a „zsidó harangozó” védelmének egyik tagjával, Heumann Ignáccal kapcsolatban írja: „Nem tudták megbocsátani Heumannnak, hogy idevaló ember létére szembeszállt az igazság nevében azokkal a hatalmasságokkal, amelyeknek fensőbbiségében kétkedhetik a dunántúli Eötvös... de Heumann mégiscsak »a mi kutyánk kölyke«, mint Szabolcsban mondják.”

*

Krúdyt is így kezelték a Vármegye urai. S ha nem is kellett tetteért (ez esetben) párbajt vívnia, mint Heumann Ignácnak, a jobboldal és a kurzus végleg feketelistára tette.

Ezzel a művével viszont realista pályájának legmagasabb pontjára tűzte ki a lobogót.

Szombathelyi Ervin



Németh Miklós rajza

Gutai Magda:

Sebgyógyulás

A beforrandó sebről a vart lerántják,
egyetlen mozdulattal, naponta
kint okozva.
A még nedvedző felületeket
szakértelemmel vizsgálja a sérült.

*

A hegyszövet némelykor
túlburjánzik,
s mozgásvárt kelt. A testtáj
érezketlen,
s a beteg már alig figyel magára.

A gyógyulás helyett ezentúl
azért rimázkodik csupán,
hogy fájdalmai visszatérjenek.

Kárpáti Kamil:

Kérdések a Kosfejű tavaszi sírjához

Elért-e zöldár?
S a beszakadt gödrökből
a talajt
kibukott-e tavasszal,
mint csecsemő száján a túlvitt
anyatej?

Es állnak-e fejüket vesztett
vaslándzsák a napszúrásban,
háttal a bárhonnan érkezőnek,
mivelhogy hátból valók?

Es olyan-e a hajnal,
amelyet még neked sem adott
meg az ég,
hozzák-e gyöngybegyű madarak
ideges, hosszú, lila lábón?

szájú, kíváncsi boltilányhoz azokban az időkben illett, beáratott volt a vevők életébe, sorsába, titkaiba. Ő még a főméltóságú úrról is tudott bizalmas dolgokat, hisz tőle vitték el reggelente a sós kávékat a főméltóságú úr asztalára. Hosszan csevegett múltiról-jelenről a hajdani primadonnával. Pálmai Ilkával, aki be-betipeggett hozzá, roskatag öregem, a vékonyka lábain, leült egy székre, és élvezte azt a maradék életet, melyből fénykorában oly bőségesen és telhetetlenül merített. Rózsika ismerte Móricz Zsigmondot és a feleségét. Maját is — Majától még színházjegyet is kapott —, és ismerte a rengeteg Móricz lányt. Volt, akinek tudta a nevét, volt, akit — ha tudta is, kicsoda — ő nevezett el, családi használatra. Például az egy-két vajas kiflit zsebébe csenő adótszítviselőt, ezt az éhenkórász világfit, báró Hapkeszik Aladárnak. És ismerte a nagyságakat, szakácsnőket, mindeneket. És őt is ismerte mindenki.

— Maris? — tűnődött később, évek múlva is. Nyilván nagyon-nagyon messzire kutatva a múltban, életének sok-sok Marisa között. És most is megkérdezte, akárcsak az ostrom után: — Minek az neked?

És most is igaza volt — minek az neked? Hogyan magyarázzam el neki, s hogyan érthetné meg, ha elmegyek a közeli, hatalmas vörös iskolaépület mellett, ahol annál idején, az alsósorban, a légóltalmi segélyhely kórház volt,

s ahol botcsinálta kórházfőnökként végeztem és dolgoztam át az ostromot, sosem a hajdani iskolapadok jutnak eszembe — némelyiken talán még most is a bekarcolt nevem —, és nem a tornaórák a sívár, salakos udvaron, hanem az a Maris. Megállok, ha arra járok, és sokszor járok arra. Szenet cipelnék-rakodnak, beláthatok a nyitott kapun át az udvarra. Ott-e még harminc év után a Maris sírja? — tűnődöm. Meg azon is, eltemették-e egyáltalán?

MÁR VÉGÉHEZ KÖZELEDTE az ostrom. Rengett, lengett a körkörös égi tűzben az iskola. Egy akna beverte az alagsor téglával védett, sötétített ablakát, becsapta kintről, a sebesültek ágyaira, a vakító havas nappalt. Csattogott az egünk, hordta az ágyúdöngés, a havas szél az omló házak porát, vakolatát, kődarabjait, hordta szét a várost.

De még működött a telefon. — Jaj, istenem — női hang sírt fel a vonal másik végén —, jöjjenek hamar, mert meghal nekem! — Hová menjünk?

Választ már nem kaptam, utolsó nyekkent-zörrent a telefon, és elhallgatott. Hová menjünk? Hol találjuk meg, aki talán meg fog halni? Csend volt egy pillanatig, aztán odafönt végigzúgtak a repülő, egyik raj a másik után, és mi találgattuk: mi pusztul el éppen, vagy kicsoda? És megtudjuk-e, ki telefonált, meg hogy hová menjünk?

Késő délutánra aztán eltűntek a repülő, már csak gépfegyvertű-

zet lehetett hallani, nem is olyan messziről. Kimentünk a kapu elé, sápadtan ült és gyarapodott a romokban, torlaszokon a hó, mert havazott, egyre csak havazott. Álltunk kint és vártuk, kellünk-e valahol, mikor vágassunk kerekese hordággal valahová, mütöbe vinni a sebesülteket?

Akkor, ebben a néma várakozásban, botorkált át két ember a rézsodronnyal, azon a Maris. Mögöttük kísért szemű, macskabundás, muszlin fejkendő úriasszony. Letették a rézsodronny, a két férfi már sietett is vissza.

— Jaj, istenem — szólalt meg az úriasszony, s most már tudtuk, ő telefonált —, a Maris! Ugye, nem halt meg?

OTT FEKÜDT MARIS az udvar szétfröccsent kapuja előtt, a rézsodronnyon. Az orvos föléje hajolt, figyelte. Akkor láttam a Marist én is, a többiek is. Mozdulatlan, mosolygós volt pirosas szép parasztarca, hosszú, keményre font copfja karikában a fején. Ilyenre mondják: mintha csak aludna. És aludt is, végképp elaludt már. Az orvosnak nem sok dolga volt vele.

— Légnymás — ennyit közölt. A macskabundás, idős úriasszony — ráncba beleragadt a puder, ajkán félrecsúszott a rúzs — remegve reménykedett: — De, ugye, doktor úr, él? — Meghalt.

Az úriasszony most már könyvek nélkül nézte a kedveske, derűs arcot. Megsimogatta — előbb levette síkesztőjét —, aztán eloldotta tarka muszlinken-

Körkép az ellenőrzésről

Egy KNEB-vizsgálat tapasztalatai — Egyenetlen színvonal

A gazdasági fejlődésünkben elért eredményeket elemezve, a feladatokat meghatározva, Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, a KB beszámolójában egybehangzóan felhívta a figyelmet az irányítás, az ellenőrzés fejlesztésének fontosságára. Rámutatott: „Már a X. kongresszuson is elhangzott a figyelmeztetés, hogy a vállalatok önállóságának növelése nem csökkentheti az állami irányítás szerepét és felelősségét. A gazdálkodó egységek nagyobb önállósága, a hatáskörök, a döntési jogkörök tekintélyes részének decentralizálása még fokozottabban igényli a központi irányítást és ellenőrzést.”

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság legutóbb éppen e témakörben végzett vizsgálatot — elsősorban arra keresve választ, hogyan hajtják végre a minisztériumok, a tanácsok, a vállalatok a gazdasági felügyeletre, valamint a belső ellenőrzésre vonatkozó határozatokat. Melyek voltak a vizsgálat legfontosabb tapasztalatai — erről beszélgettünk Sándor Istvánnal, a KNEB közgazdasági főosztályának vezetőjével.

A kormányhatározat alapján

— Kezdjük néhány számmal. A népi ellenőrök 11 minisztériumban, illetve főhatóságnál, a fővárosi és 9 megyei tanács szakigazgatási szerveinél, valamint 215 vállalatnál és szövetkezetnél mérték fel az ellenőrzés helyzetét. Az MSZMP KB 1972 novemberi ülésén már felhívták a figyelmet az ellenőrzés hatékonyságának és szigorújának növelésére, s ennek alapján 1972-ben minisztertanácsi határozat született a tennivalók pontos meghatározására. A népi ellenőrök elsősorban e határozat végrehajtását értékelték.

— Bontsuk ketté a terebélyes témakört, és először nézzük meg: milyen tapasztalatokkal zárult a vizsgálat a minisztériumoknál és az országos hatáskörű főhatóságoknál?

— A Minisztertanács határozatának megjelenése óta valamennyi felügyeleti szervnél történtek kisebb-nagyobb lépések az ellenőrzés hatékonyabbá tételére. A munka azonban általában nem minősíthető elégségesnek, s a színvonal is meglehetősen egyenetlen. Ez pedig nem magyarázható csak a helyi sajátosságokkal. Megállapítható, hogy ahol az ellenőrzés szervezésére önálló apparátus van, ott szakszerűbb a munka, gyakoribb a vizsgálatok, s az utóbbi időben ennek nyomán az intézkedések megelőző és számonkérő jellege is erősödött.

— Több helyütt egy ideig úgy vélték, hogy a gazdasági szabályozók önmaguk-

ban is *elegendőek* a döntések kontrolljához, továbbá a külső ellenőrzés akadályozza a vállalatok önállóságának kibontakozását. Ily módon csökkenthető az ellenőrzési apparátus, mert az adatszolgáltatás ellenőrzése elegendő a gazdaságpolitikai célok, a vállalati gazdálkodás megítélésére. Sajnos, ez a szemlélet még ma is kísért: több minisztérium, illetve országos főhatóság alig tett valamit a gazdasági ellenőrzés hatékonyságáért.

Hiányzik az együttműködés

— Jelentősek az eltérések az ellenőrzési apparátus létszámában. A szakmai főosztályok sem kapcsolódnak be eléggé az ellenőrzésbe. Ennek az a magyarázata, hogy a vezetés sok helyütt nem szorgalmazza az együttműködést, illetve a szakmai főosztályoktól nem kéri számon az érdemi munkát. Ritkán szerveznek például komplex bizottságokat — az utóbbi három évben a KPM-nél egyáltalán nem, a NIM-nél egyszer, a MEM-ben évente egy-két alkalommal volt —, s akkor is leginkább a szanálásokra.

— Milyen tapasztalatokat szereztek a tanácsoknál?

— A végrehajtó bizottságok összességében szabályozottabb keretek között, szervezettebben végzik munkájukat, mint a minisztériumok és az országos főhatóságok. Ebben jelentős szerepet játszott az is, hogy a Pénzügyminisztérium röviddel a kormányrendelet megjelenése után intézkedett a feladatokról. Am gondot okoz, hogy az ellenőrző szakigazgatási szervek között nem alakult ki szoros együttműködés. Az ellenőrzésre kijelölt vállalatok jegyzékét, a munkatervet általában a végrehajtásért felelős osztály kapja, emiatt a többi szakmai osztályon az ellenőrzés „terven felüli” feladatot jelent. A népi ellenőrök tapasztalatai szerint ebben is általános fogyatékoság, hogy a társadalmi és a vállalati érdekek ütközésekor nem érvényesül kellő súllyal a társadalmi érdekek védelme. Jogszabályértékek a vezetés ritkán folyamodik az anyagi hátránnyal járó fegyelmzési eszközökhöz.

Szervezeti gondok

— A KNEB-vizsgálat a vállalati belső ellenőrzés helyzetével is foglalkozott. Tapasztalható-e változás ebben?

— Az eddigi eredmények, ez volt népi ellenőrzéseink tapasztalata, szerények. A gazdasági-műszaki folyamatokat még a jól szervezett vállalatoknál sem ellenőrzik kellőképpen. Legkevésbé megoldott

a belső ellenőrzés a szövetkezetekben. A kormányhatározatnak megfelelően, egész sor vállalatnál, szövetkezetben a függetlenített belső ellenőrt, az ellenőrző szervezetet közvetlenül a gazdaság vezető hatáskörébe vonták. Ezt a szabályozást azonban nem hajtották végre — a népi ellenőrök által vizsgált területeiről szólva — például a KGM-vállalatok felénél, a nehézipariak negyedénél.

— A szervezeti hiányosságok hatnak az ellenőrzés színvonalára, tervszerűségére is?

— Noha bővült az ellenőrzési munkaterv alapján dolgozó vállalatok és szövetkezetek száma, a népi ellenőrök számos fogyatékosággal találkoztak. A belső vizsgálatoknak mintegy kétharmada számviteli és pénzügyi, valamint a rendszertel összefüggő problémákra összpontosult. Az ellenőrzések tekintélyes része tehát a hiányosan működő vezetői és a munkafolyamatokba épített vállalati ellenőrzések feladatait veszi át. Az ár- és üzletpolitika, a marketing, a gyártmány- és gyártmányfejlesztés bírálat, a vállalati tervek teljesítése, a gazdálkodási tartalékok feltárása, gyakorlatilag a vállalati belső ellenőrzés alig érintett területei.

— Mindez alighanem azzal is összefügg, hogy az ellenőri pálya sem anyagiilag, sem erkölcsileg nem tartozik a legvonzóbbak közé...

— Kétségtelen, ám nem ez az egyetlen és legfőbb oka a felügyeleti és belső ellenőrzés gondjainak. Sok a tartósan betöltetlen munkakör. A belső ellenőrök többsége számviteli képzettségű, még a nagyvállalatok apparátusából is hiányzik a műszaki szakember.

— Az elmondottakból következnek az ellenőrzés hatékonyságának feltételei is, amelyek a felügyeleti gazdasági ellenőrzés tartalmának határozottabb megfogalmazásától a szakemberképzésig terjednek. A XI. kongresszus útmutatása alapján ezek kimunkálásán és következtetés érvényesítésén kell mindannyiunknak dolgoznunk, az irányításban és az ellenőrzésben egyaránt.

K. Nyíró József

Ausztrál gazdaság

Dupla dilemmák

Szokatlan kettősség jellemzi a kontinensországot, Ausztrália gazdasági fejlődését az évtized kezdete óta. Egyrészt Ausztráliát sem kerültek el a tőkés világ gazdaság toronyosuló gondoljai, másrészt viszont az ország hatalmas nyersanyagkészletei felkeltették a külföldi tőke érdeklődését, és így az átmeneti megtorpanás után jelentős fejlődést várnak Camberrában. Mind többen hangoztatják, hogy az ötödik kontinens szerepe a jövőben fokozódik a világ gazdaságában, hamarosan felzárkózik a legfejlettebbek mögé.

Egyelőre azonban számos problémával kell megküdenie a gazdasági vezetésnek. Ezek közül is a legégetőbb a nagy külkereskedelmi deficit „ledolgozása”. Ausztrália 1973-ban még 600 millió dolláros külkereskedelmi mérlegaktívummal zárta az évet, tavaly viszont mintegy 3 milliárd volt a deficit. Mivel 1973-ban az infláció már veszélyes méreteket kezdett ölteni, a kormány 25 százalékkal leszállította az importvámokat, hogy ezzel is akadályozza a hazai árak további emelkedését.

Ezzel az intézkedéssel azután „elszabadult a pokol”, mert az olcsó — elsősorban ázsiai — termékek nagy tömegben kezdték elárasztani az országot. Számos ausztrál vállalat jutott csődbe, mert nem bírta az olcsó áruk konkurrenciáját. A vámos csökkentésével tehát nem sikerült megfékezni az ár-emelkedéseket — az élelmiszerárak ugyanis közben jócskán „megugrottak” —, ráadásul pedig a sorozatos vállalati csődök következtében a növekvő munkanélküliség gondjaival is szembe kellett nézni. Az inflációs ráta tavaly 14 százalék körül mozgott, a munkanélküliség száma pedig elérte a 200 ezret.

A gondokat tetézte az export — elsősorban a gyapjú és az élelmiszerek — visszaesése, valamint a legfontosabb kiviteli cikkek világpiaci árának esése. Az ország számára oly fontos export lelassult, az importőzön viszont nem mérséklődött. Végül is Canberra tavaly szeptemberben 12 százalékkal leértékelte az ausztrál dollárt, arra számítva, hogy ezzel mérsékelni tudja a behozatal ütemét. Nem így történt.

Év végére a helyzet annyira súlyossá vált, hogy a Whitlam-kabinet selektív védővámokat jelentett be. Min-

Olaszország és a húsbehozatali tilalom

Az olasz földművelésügyi minisztérium megbeszéléseket folytat különböző illetékes szervezetekkel azzal kapcsolatban, hogy a Közös Piac brüsszeli központjában a tavaly elrendelt húsbehozatali tilalom részleges feloldását fontolgatják. Az olasz gazdaságvétség és más szervezetek ellenzik a behozatali tilalom feloldását, s ezt nyomatékosan közölték a minisztériummal. Marcora földművelésügyi miniszter kijelentette megnyugtatóan: az olasz kormány is ellenzi a tervezett intézkedést és ennek megfelelően foglalt állást a közös piaci szervekben.

Japán uránimport

A francia atomenergia-ügynökség közölte az uránércet importáló cégekkel, hogy kétszeresére emeli az uránium árát. Az áremelés vonatkozik a korábban lekötött importra is. A francia elhatározás kellemetlenül érinti a japán vállalatokat, amelyek 7900 tonna uránium szállítására kötöttek szerződést Franciaországgal. Japánnak az eddigi tizenöt dollár helyett harminc dollárt kell fizetni egy kilogramm urániumért.

Lengyel-csehszlovák vegyipari együttműködés

Csehszlovákia és Lengyelország a következő öt éves terv időszakában egymással szorosan együttműködő vegyipari objektumok építését kezdi meg. A két ország együttműködése a vegyipari gépek gyártására koncentrálódik.

Concorde-ok

Angliában és Franciaországban

Anglia és Franciaország kedden döntést hozott arról, hogy 1976-tól kezdődően forgalomba állítja a Concorde típusú szuperszonikus személyszállító óriás repülőgépet. Londonban nyilvánosságra hozott nyilatkozat szerint az óriás repülőgépet Angliában és Franciaországban egy időben állítják forgalomba. A Concorde-ot a British Airways angol légitársaság London és Bahrain sejkés között közlekedtetni, az Air France francia légitársaság pedig a Párizs—Djakarta—Rio de Janeiro útvonalon.

Ülést tartott a TOT

Kihasztnálatlan öntözővíz-tartalékok, népszerűek a termelési rendszerek

Szerdán Szabó István elnöklétével ülést tartott a TOT elnöksége. Az ülésen ott volt dr. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár.

A TOT elnöksége a termelésfejlesztés időszéri kérdéseit vitatta meg. Megállapította, hogy a téveszek gondosan gazdálkodnak a termelés alapvető eszközével, a termőfölddel. Előrehaladt a talajjavítás és a melioráció, és racionálisabbá vált a földhasználat. A termőterület egyharmadáról készültek már komplett talajterképek. Arra van szükség, hogy a hátralevő térképészeti munkákkal is mielőbb elkészüljenek, a talajterképek segítségével ugyanis még szakszerűbben lehetne alkalmazni az agrotechnikai eljárásokat.

A közös gazdaságok műtrágya-felhasználása négy év alatt kétszeresére nőtt. Tavaly már hektáronként több mint 2 mázsa hatóanyag javította a terméseredményeket. Az esetleges pazarlások megelőzésére a lehetőség szerint egyre több helyen laboratóriumi vizsgálatok alapján kell megállapítani a helyes műtrágyaadagokat. Az elnökség megállapította, hogy az öntöző berendezéseket jobban ki lehetne használni, mert kedvezőbb esetben is csak a lehetőségek háromnegyed részével élnek a termelők. A Tiszai II. vízelvezési megépítésével az öntözési lehetőségek tovább bővülnek, s erre az üzemeknek jó előre fel kell készülniük. Meg kell vizsgálni, hogy a téveszek mindegyike képes-e fogadni az öntözővizet, s ahol nincsenek meg erre az anyagi lehetőségek, ott segíteni kell a termelőket.

Jól fejlődik a gépesítés. A közös gaz-

daságok a szántóföldi növénytermesztés különböző munkafolyamatainak komplex gépesítésére törekednek. Négy év alatt a 100 hektárra jutó motorteljesítmény 71-ről 102 lóerőre nőtt. A gépállomány 20 százaléka azonban időközben elavult, és a gazdaságoknál fel kell készülniük az elhasználandó berendezések kicserélésére.

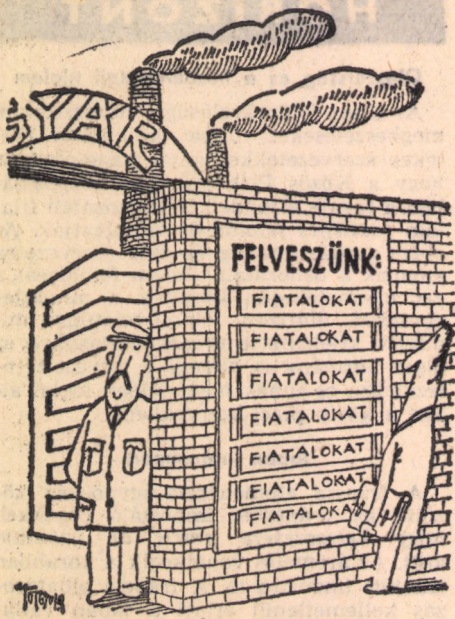
A termelőszövetkezetek szívesen csatlakoznak a különféle termelési rendszerekhez. Főleg a kukoricatermelőknek sikerült így jelentősen növelniük eredményeiket, ezt bizonyítja, hogy tavaly hektáronként 55,5 mázsa termésátlagot értek el, 10 mázával többet mint a téveszek országos átlaga. A közös gazdaságok teljesítették a központi előírásokat: a tavalyinál 26 ezer hektárral nagyobb területre kötöttek cukorrépa-termesztési szerződést. Fokozzák a zöldségtermelést is, bár ezt megnehezíti, hogy még sok helyen nem sikerült a gépesítéssel pótolni a munkaerőhiányt.

Műszer a mérgezettség mérésére

A Békés megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás igazgató főorvosa, dr. Maurer József és munkatársa, Hotya János, valamint a Békés megyei KÖJÁL szánitoközpontjának vezetője, dr. Hős Károly és munkatársa, Bodócz Sándor olyan műszert készítettek, amellyel a növényvédők szerekekkel dolgozók mérgezettségét fokát a bőr elektromos vezetőképességének változásával lehet mérni.

G. Gy.—L. P.

FEJLŐDŐ ÜZEM



(Tóth Gyula karikatúrája)

A rendőrségre vitte
gyanús utasát a taxis

Szabó Ferenc 20 éves budapesti lakos pár nappal azután, hogy büntetéséből szabadult, a Keleti pályaudvaron megismerkedett egy férfival, aki hosszabb külföldi útról érkezett haza. Az illető a csomagmegőrzőben helyezte el bőröndjét és táskáját, a róluk szóló átveteli jegyeket pedig levéltárcájába tette. Ezután meghívta Szabót, legyen a vendége. Előbb italboltba, majd egy büfébe mentek. Itt vendéglátó a zakóját felakasztotta a fogásra, s kiment a mosdóba. Távoztát kihasználva, Szabó a kabátzsebéből kiemelte a levéltárcát, amelyben mintegy 300 forint készpénz, különféle igazolványok és a csomagmegőrző jegyek voltak. Amikor alkalmi ivóvízre visszatért, Szabó azzal az ürüggyel, hogy italt vásárol, eltávozott, kisértette a pályaudvarra, a megőrzőből kiváltotta a két csomagot és taxiba ült. Úticélját nem mondta meg, viszont sürgette a taxist, hogy gyorsan hajtsanak el, mert mint állította, a vonaton tiltott szerencsejátékok elnyerte több utas pénzét. Viselkedését gyanúsaként találta a vezető, s a taxit az egyik kerületi rendőrkapitányságra irányította, ahol Szabótól a mintegy nyolcezer forintot érő csomagokat lefoglalták.

A Központi Kerületi Bíróság Szabó Ferencet két évi szabadságvesztésre ítélte, s megszüntette a korábbi büntetésével kapcsolatos feltételes szabadságát is.

Pályázati felhívás
mezőgazdasági szakkönyvekre

A Mezőgazdasági Könyvkiadó, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa, valamint az Állami Gazdaságok Országos Központja pályázatot hirdet új típusú, alapfokú szakkönyvekre. A pályázat célja olyan népszerű, alapfokú mezőgazdasági szakkönyvek íratása, amelyek hatékony segítséget nyújtanak a szakképzéssel nem rendelkező, illetve az alapfokú képzésű mezőgazdasági dolgozó szakmunkások művelődéséhez szaktudásuk emeléséhez.

A pályázók a nagyüzemi gazdálkodás egyes konkrét részterületeihez javasoljanak olyan szakirodalmi feldolgozásmódokat, amelyek segítik a közelebbi jövőt.

A pályázatok jellegűek, a pályázó nevét és címét zárt borítékban kell mellékelni. A pályázatokat az erre a célra alakult bíráló bizottság fogja értékelni. A pályázatokat a Mezőgazdasági Könyvkiadó címére: 1832. Budapest, Pf. 26. beküldeni. Beküldési határidő: 1975. szeptember 30.

Pályadíjak: 1. és 2. díj: 15 000 forint (alkotói csoport esetén 20 000 forint); 3. díj: 10 000 forint (alkotói csoportnál 15 000 forint); és 3. harmadik díj 8000 forint (alkotói csoport esetén 10 000 forint).

Részletesebb felvilágosítást a Mezőgazdasági Könyvkiadó nyújt az érdeklődőknek.

AZ ISZAPOFOLYÓBA FORDULT és el-süllyedt egy autóbusz kedden Rio de Janeiro egyik külvárosában. A hatóságok jelentése szerint feltehetően huszonhatan vesztették életüket.

A HIDEG FÓLIÁS, vagyis a fűtés nélkül természetesen reteknek az utóját szedik Csongrád megyében. A saláta a termálvízzel fűtött üvegházakból és fóliasátrakból jut a fogyasztók asztalára.

Halálos és súlyos balesetek

Győr-Sopron megyében, Farád és Szárföld között Surman János 50 éves gépkocsivezető, felsőokmányi lakos pótkocsis tehergépkocsival szabálytalan előzés közben áttért a bal oldalra, és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő tehergépkocsival, amely az úttesten keresztbe fordult, és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő személygépkocsival, amely az árokba borult. A személygépkocsi utasai közül Kreiter József 38 éves szövetkezeti alkalmazott, fertődi lakos a helyszínen meghalt. Pokker László 55 éves szövetkezeti elnök, sarodi lakost és Ankhelyi László 38 éves gépkocsivezető, fertődi lakost, a sz-

Homokverés Bács-Kiskunban

Az évszakhoz képest hideg idő

Szárazföldünk déli és középső részén tovább tart az évszakhoz képest hideg idő. Kedden az Alpok és a Kárpátok térségében a maximum hőmérséklet 6–10 fokkal alacsonyabb volt, mint az évszaknak megfelelő átlag. A Skandináv-félsziget, a Balti-tenger térsége, valamint Ukrajna fölött nagy kiterjedésű, több középpontú alacsony nyomású légköri képződmény helyezkedik el. Hatására a felsorolt területeken erősen felhős az idő, többfelé esik az eső, helyenként havazik. A következő 36 órában a Kárpát-medence időjárása lényegesen nem változik, továbbra is hideg marad az idő.

Károkat okoz Bács-Kiskun megye határában a hűvös, szeles idő. A napok óta tartó erős légmozgás megtépázza a virág-

zó gyümölcsfákat s a zseme növényeket. Fokozza a kártételt a szélhordta homok, amely a friss kelésű növényeknek, mintegy harminc százalékát „verte” el, és ártott a nyíló barackosoknak is. A homokverés és a tartós hideg kártételét csak a felmelegedés után tudják pontosan megállapítani, a virágzó barackosokban azonban már most észlelhető a pusztulás.

*

A várható időjárás ma estig: Felhőfelvonulások, többfelé, főként északon esővel, a magasabb fekvésű helyeken hózáporral. Mészkelt, napközben megélénkült, időnként meg erősödő délnyugati, nyugati szél. Legmagasabb nappali hőmérséklet 7–12 fok között.

A Duna vizállása tegnap Budapestnél 251 centiméter volt.

ÁTADTÁK RENDELTEZÉSÉNEK a Magyar Posztógyár nagykálói gyáregységének első termelő egységét. Az ünnepségen részt vett dr. Bakos Zsigmond könnyűipari miniszterhelyettes is.

SZOVJET KÖNYVKIÁLLÍTÁS nyílt Zánkán szerdán, a felszabadulás 30. évfordulója alkalmából. Az egy hónapig nyitva tartó könyvtárlat elsősorban a szovjet gyermek- és ifjúsági irodalmat reprezentálja.

KIFIZETTÉK A NYERESÉGRÉSZESEDET a tatabányai bányánál tegnap. Átlagosan 16 napi bérnek megfelelő nyereséget kaptak a dolgozók.

AZ AUTOSERVICE '75 nemzetközi garázsipari és autófenn tartó kiállítás tegnap bezárta kapuit a Budapesti Nemzetközi Vásár legnagyobb csarnokában. A nemzetközi seregszemlén 13 ország 64 kiállítója vonultatta fel korszerű szervíz- és garázsberendezéseit.

A VILLANYPÁSZTOROK hazai gyártója, a Karcagi Általános Szerelőipari Szövetkezet a jövőben a korábbi akkumulátoros üzemelésű helyett teleskopos villanypásztorokat gyárt.

KRIZA JÁNOSRA, a száz évvel ezelőtt meghalt székesi népköltészet első gyűjtőjére emlékeznek ma este a TIT budapesti szervezetenek Kossuth Klubjában.

DOYPACK CSOMAGOLÁSÚ gyümölcslelő kooperációban történő előállítására kötött szerződést a Siófoki Állami Gazdaság a jugoszláviai becsei agrokombináttal.

MEGKEZDÖDÖTT A TAVASZI FÁSÍTÁS Borsodban. A településekhez a Bodrog és a Tisza mentén mintegy hétmillió csemetét használnak fel.

ORSZÁGOS TÁVÍRÁSZVERSENY volt tegnap a posta Üllői úti oktatási központjában. A versenyt Szabó Miklósné, a Központi Táviró Hivatal dolgozója nyerte, percenként 354 leütéssel, és hibátlan szöveggel.

KETSZERES GYLKOSSÁGGAL VÁDOLNAK egy fiatalembert a New Yersey Állambeli Camden hatóságok, mert rablási szándékkal behatolt egy családi házba, és rálopta a háztulajdonos terhes lányára. A fiatalasszony életben maradt, de hetedik hónapos ikergyermekeit az azonnal megindult szülés sem tudta megmen-teni.

Adenben cserélik ki a Szomáliában elrabolt nagykövetet

Jean Gueuryt, Franciaország szomáliai nagykövetét vasárnap rabolta el két ismeretlen férfi állomáshelyéről, majd a fogoly szabadon bocsátása fejében 100 ezer dollárt követelt aranyban, s közölte, hogy ragaszkodik két Franciaországban bebörtönzött társ szabadlábra helyezéséhez, valamint ahhoz is, hogy Adenbe való utazásához biztosítsanak repülőgépet.

Francia illetékesek szerdán rendkívüli ülésen határoztak arról, hogy a dél-jemeni kormány elutasító döntése után Franciaország milyen eszközökhöz folyamodik a Mogadishuban vasárnap elrabolt nagykövet kiszabadítása érdekében.

Eközben Jean Desparmet, Franciaország volt szomáliai nagykövete, aki kedden érkezett Mogadishuba, szerdán délután tárgyalásokat kezdett a szomáliai fővárosban akkreditált arab diplomatákkal Jean Gueury nagykövet ügyében.

Az elrabolt nagykövet felesége újságíróknak elmondotta, hogy szerdán telefonon beszélt férjével, aki egészséges és „higgadtan várja kiszabadulását”.

A JÁSZBERÉNYI APRÍTÓ GÉPGYÁRBAN tegnap felavatták az üzem új acélöntődjét. Az ünnepségen részt vett dr. Heitzman János kohó- és gépipari miniszterhelyettes, valamint dr. Hegedűs Lajos, a Szolnok megyei Tanács elnöke.

HONTI JÁNOSRÓL, a harminc évvel ezelőtt fiatalon elhunyt folkloristáról emlékezett meg tegnap az Akadémián a Magyar Néprajzi és az Okortudományi Társaság. A bevezetőt Ortutay Gyula akadémikus tartotta.

A KISZ KB VÖRÖS VANDORZÁSLAJÁT kapta tegnap a Dunántúli Kö-laj- és Földgáztermelő Vállalat báza-kerettyei KISZ-alapszervezete, a termelőmunkában való helytállásukért és társadalmi munkájukért. A zászlót Pásztor Gabriella, a KISZ KB titkára adta át.

A SZABADSÁGGAL EGYIDŐS FIATAL MŰVÉSZEK tárlatsorozatát bevezető kiállítás nyílt szerdán ifj. Szabó Mihály 30 éves karcagi fazekas népművész alkotásaiból, a Mátravidéki Cukorgyárak hatvani művelődési házában.

ÚJ TELEPHELY ÉPÜLT az Építőipari Szállítási Vállalat győri üzemében. A telephelyet Trefil István, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium főosztályvezetője adta át rendeltetésének.

INDIAI TEXTIL- ÉS FEGYVERKIÁLLÍTÁS nyílt szerdán a Nagytétényi Kastélymúzeumban. A XVII–XIX. századi jellegzetes indiai himzések, szőttek, szálba festett textiliek, arany- és ezüstberakások, egy- és kétélű kardok és más fegyverek láthatók a május végéig nyitva tartó tárlaton.

KORSZERŰ KERESKEDELMI KÖZPONTTAL gazdagodik a borsodi iparv-dék legfiatalabb városa, Leninváros. Megkezdtek egy 3200 négyzetméter alapterületű ruházati és iparcikkáruházzal építést.

VESZPRÉM MEGYEI KÉPZŐMŰVÉSZEK tavasi tárlata nyílt szerdán Ajkán, a városi művelődési központban. A 28 művész 73 alkotása zömében szocialista társadalmunk harminc éves fejlődését reprezentálja.

A dél-jemeni hatóságok, Giscard d'Estaing francia köztársasági elnök és Szíad Barre szomáliai elnök kérésére, hozzájárultak ahhoz, hogy a francia hatóságok által szabadon bocsátott két gerillát és a szomáliai francia nagykövetet Adenben cseréljék ki — közölte szerdán az adeni külügyminisztérium szóvivője. A döntést a két országgal fenntartott jó kapcsolatokkal és humanitárius szempontokkal indokolták.

A francia hatóságok közölték, hogy szerdán Toulouse-ból útnak indították Aden felé a két gerillát.

A mogadishui rádió ugyanakkor bejelentette: a francia nagykövet elrablói, korábbi feltételeiken túlmenően azt is követelik, hogy útjukon egy szomáliai személyiség kísérelje őket és a szomáliai kormány ne indítson ellenük eljárást az emberrablásért.

A budapesti fürdők
ünnepi nyitva tartása

A budapesti fürdők a húsvéti és az április 4-i ünnepeken a következők szerint tartanak nyitva:

Március 30-án, vasárnap minden fürdőben rendes vasárnapi üzemmenet lesz. Március 31-én, hétfőn a gyógy- és tisztasági fürdők zárva lesznek, a Rudas, a csillaghegyi, a Lukács, az úpesti uszoda, a Szabadság és a Széchenyi strand — nyitva tart. Április 4-én pénteken minden fürdő zárva lesz; április 5-én, szombaton minden fürdőben rendes vasárnapi üzemmenet; 6-án, vasárnap minden fürdőben rendes hétköznapi üzemmenet lesz.

Az Alekszandrov-együttes
Kecskeméten

Az Alekszandrov-együttes folytatja nagyszerű magyarországi vendégszereplését. Szerdán este Kecskeméten, az új Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ több mint hatszáz személyes színháztermében mutatkozott be a világhírű szovjet katonaeagyüttes.

Az előadás előtt az együttes vezetőjét, B. A. Alekszandrovot fogadta Horváth István, a Bács-Kiskun megyei pártbizottság első titkára és ajándékot nyújtott át neki közelgő 70. születésnapja alkalmából. Az előadás után Gódor József, Kecskemét város tanácselnöke mondott köszönetet az együttesnek az emlékeztető művészi elményért.

Doktoravatás Veszprémben

Szerdán, hazánk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére ünnepi ülést tartott a Veszprémi Vegyipari Egyetem tanácsa. Dr. Nemezz Ernő rektor ünnepi beszéde után 13 mérnököt műszaki doktort avatott. Ezt követően Berei Ferenc, a Veszprémi Városi Tanács elnöke Bukvai Károly gépészmérnöknek, az egyetem munkatársának átadta a Veszprém megyéért érem arany fokozatát. Dr. Nemezz Ernő rektor, dr. László Alfréd rektorhelyettes és Pleva László egyetemi docens ugyanakkor a Veszprém városért érmet kaptak.

Ifjúsági bélyegkiállítás

Dr. Palotás Magda, a posta vezérigazgató-helyettese szerdán a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban megnyitotta a XII. országos ifjúsági bélyegkiállítást. A hazánkban nagy népszerűségnek örvendő bélyeggyűjtésnek 30 000 úttörő és KISZ-korú fiatal hódol. A felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére rendezett kiállításon az ifjúsági gyűjtők 2688 lapon mintegy 21 000 bélyeget mutatnak be a közönségnek.

Erre az alkalomra kedves meglepetést tartogatott a posta: szerdán reggeltől a régi időkre emlékeztető, úgynevezett de-lizzánsz postakocsi járja Zalaegerszeg forgalmas útjait. A két pár lóval vontatott kocsi április 2-án, 3-án és 4-én menetrendszerűen közlekedik Zalaegerszeg és Egervár között és szállítja a postát, valamint a nemzetközi filatelisták vetélkedő résztvevőit. Az emlétt napokon az európai szocialista országok 2–2 fős csapatainak részvételével filatelisták vetélkedőre kerül sor az egervári várkastélyban.

Folytatja repülését a Szaljut 4.

Folytatja repülését a Szaljut 4. szovjet tudományos űrállomás, amelyet a múlt év december 26-án állítottak Föld körüli pályára. Az eltelt három hónap alatt az állomás 1425 fordulatot tett meg bolygónk körül.

A Szovjetunióban szerdán Föld körüli pályára bocsátották a Kosmosz 721. mesterséges holdat a Föld körüli térség további kutatása céljából.

A tudományos berendezésen kívül a mesterséges holdon rádióadót helyeztek el. Továbbá rádiórendszert a pálya eleminek pontos méréseire és rádiotele-metrikus rendszert, mely adatokat továbbítson a Földre a műszerek és a tudományos berendezés működéséről.

(X) A Vígyszínház április havi bérleti előadásai: 13-án, vas. este: R. bérlet, 4. előadás; 14-én: H. bérlet, 4. előadás; 15-én: K. bérlet, 4. előadás; 17-én: Kombinált bérlet, 3. sorozat, 6. előadás; 18-án: Kombinált bérlet, 8. sorozat, 5. előadás; 19-én: P. bérlet, 4. előadás; 20-án, vas. du.: Kombinált bérlet, 6. sorozat, 5. előadás; 22-én: B. bérlet, 4. előadás; 23-án: L. bérlet, 4. előadás; 25-én: Z. bérlet, 4. előadás; 26-án: Kombinált bérlet, 5. sorozat, 5. előadás; 27-én, vas. du.: S. bérlet, 4. előadás; 27-én, vas. este: Kombinált bérlet, 7. sorozat, 5. előadás.

A Pesti Színház április havi bérleti előadásai: 1-én: X. bérlet, 2. előadás; 17-én: XII. bérlet, 2. előadás.

(X) ÉRETTSEGI BANKETTEK, ISKOLAI TALÁLKOZÓK, ESKÜVŐK megrendezését vállalja Buda leghangulatosabb vendéglőiben, éttermeiben VENÉGSZOLGÁLATUNK. XII., Ugocsa u. 14. Telefon: 159–890.

Ügetőverseny-eredmények

1. Partizán (5) — Zorba (2) — Floricel (3). 13. 12. 16. 15. Ref.: 47. 19.
2. Arizona (4) — Alfonso (5) — Ave (11). 15. 12. 26. 29. Ref.: 91. 38. Hármask bef.: 1820.
3. Sztár (7) — Umberto (6) — Várad (5). 21. 12. 12. 11. Ref.: 45. 36.
4. Zseton (1) — Zorica (7) — Unalom (9). 26. 11. 12. 13. Ref.: 30. 36. Hármask bef.: 183.
5. Nerod (1) — Vihorlát (7) — Védjeggy (6). 12. 11. 15. 11. Ref.: 111. 30.
6. Zenész (5) — Solferino (9) — Seneca (5). 58. 18. 15. 24. Ref.: 147. 302.
7. Torreador (2) — Verona (1) — Rácúrmös (7). 16. 12. 18. 11. Ref.: 44. 23.
8. Vacogó (4) — Vates (6) — Vitamin (9). 17. 10. 11. 14. Ref.: 23. 31.

Széles körű energiatakarékossági intézkedések 1975-ben

Dr. Székér Gyula nyilatkozata a nehézipar feladatairól

(Folytatás az 1. oldalról)

— A műanyag- és műszálgyártás ki-
elégítését célzó petrokémiai központi
fejlesztési program keretében az üzembe
helyezéshez előfordul a Leninvárosi Ole-
finmű. Az itt előállított alapanyagok el-
lenében a Szovjetunióból *hatféle mű-
anyag- és műszál-alapanyagot vásáro-
lunk*, ami a népgazdaság számára jelentős
tőkés importmegtakarítást biztosít.

— A központi fejlesztési programokban
meghatározottakon kívül több egyedi
nagyberuházás megvalósítása is része
IV. ötéves tervünknek. A szénbányász-
tatban megépült a visontai Thorez-külfej-
tés, ahol a nagyfokú gépesítés lehetővé
teszi a nagy termelékenységű, gazdasá-
gos termelést, és hozzájárul ahhoz, hogy
a mélyművelésű széntermelést a jobb
minőségű szénre, illetve a kedvezőbb
adottságú bányákra koncentráljuk.

— A mélyművelésű szénbányák száma
a IV. ötéves terv során mintegy 25 szá-
zalékkal csökkent, az egy bányára jutó
termelés mintegy 15 százalékkal növe-
kedett. Jórészt ennek eredményeként
szénbányászatunk — a visontai lignitkül-
fejtes átmeneti nehézségeitől eltekintve
— *teljesíti termelési tervét.*

— A villamosenergia-iparban *folyama-
atosan üzembe helyeztük* a Gagarin és a
Dunamenti Hőerőműveket és részben az
inotai csúcserőművet. Ennek, valamint
a Béke villamos távvezeték megépítésé-
nek eredményeként a villamosenergia-
ipar az elmúlt években az igényeket ma-
radéktalanul kielégítette. A kőolajfel-
dolgozó iparban új, korszerű kapacitáso-
kat hoztunk létre, és így évi 10 millió
tonna kőolaj feldolgozását tudjuk biztosí-
tani. A vegyipari beruházások közül a
Péti Nitrogénművek beruházását kell ki-
emelni. A befejezéshez közeledő műtrá-
gyagyár üzembe lépésével mintegy 50
százalékkal növekszik *műtrágyatermelé-
sünk és így jelentősen csökkenhet a tő-
kés műtrágyaimport.*

Üzembe helyezik a TVK olefingyárát

— A vázolt beruházási, valamint a mű-
szaki fejlesztési és termelésirányítási te-
vékenység eredményeként a IV. ötéves
terv eddigi időszakában a nehézipar —
a lignittermelés és néhány vegyipari ter-
mék kivételével — teljesítette termelési
feladatait. Vegyiparunk és külkereske-
delmünk elismerésre méltó eredménye,
hogy a nyersanyagellátás világméretű ne-
hézségei ellenére is *biztosították a vegy-
ipar, főként a műanyag- és műszálterme-
lés folyamatosságát.* A nehézipar terme-
lése — változatlan áron mérve — 1974-
ben az előző évihez képest mintegy 8–8,5
százalékkal *növekedett.* Különösen nagy
volt a fejlődés az alumíniumkohászatban
és a kőolajfeldolgozó iparban, ahol az
1974. évi termelésnövekedés meghaladta
a 16, illetve a 14 százalékot. A gazdálko-
dás hatékonysága is *tovább javult.* A
többlettermelésnek több mint 90 száza-
lékát a munka termelékenységének nö-
velése biztosítja. *Javult a nehézipar álló-
eszköz-hatékonysága is.* Végeredmény-
ben megállapítható, hogy 1974-ben a ne-
hézipar *sikeres évet zárt.*

— Az idei gazdasági év feladatai közül
az energiagigények kielégítésével, a folya-
matban levő beruházások befejezésével
és a következő ötéves tervidőszakra való
zavartalan átmenet megalapozásával kap-
csolatos feladatokat emelem ki.

— Népgazdaságunk energiaszükséglete
1975-ben mintegy 6–7 százalékkal *nö-
vekszik.* Az energiagigények teljes kielé-
gítése igen nehéz feladat lesz. A kőolaj
magas világpiaci ára a korábbi évekhez
képest *lényegesen nagyobb terheket ró a
költségvetésre.* Ezért az energiatermelő és
fogyasztói körben átfogó és széles körű
energiagazdálkodási és takarékosági in-
tézkedésekre van szükség. Ezek az intéz-
kedések — amelyeknek végrehajtása
1975-ben egyik legfontosabb feladatunk
— a következőkben foglalhatók össze:

— Erőfeszítéseket kell tenni a hazai
energiatermelési lehetőségek maximális
kihasználására. A korábbi előirányzatok-
hoz viszonyítva növelni kell a szén- és
földgáztermelést.

— A maximális olajtakarékosság ér-
dekében — a biztonságos üzemeltetés ke-
retén belül — el kell érni, hogy a szén-
tüzelésű erőműveket a műszakilag lehet-
séges felső határig terheljük.

— A benzin, gáz és tüzelőolaj közületi
fogyasztásának szabályozására vonatkozó
intézkedéseket következetesen végre kell
hajtani.

— Az ipari és mezőgazdasági ágazatok-
ban működő gázolaj- és tüzelőolaj-fo-

gyasztók körét ismételtelen felül kell vizs-
gálni.

— Valamennyi vállalatnál felül kell
vizsgálni a fajlagos energiateljesítményt,
és fel kell tárni a csökkentés lehetőségeit.
Ennek érdekében felül kell vizsgálni az
energiatermelő és -átalakító berendezé-
sek műszaki állapotát és konkrét intézke-
désekkel kell tenni a veszteségek csökken-
tésére.

— Jórészt energiaellátásunkkal függ-
nek össze ideiglenes kiemelt beruházási felada-
tunk is. Az idén hat nagyberuházást kell
befejezni:

— A szovjet—magyar földgázvezeték
első szakaszának befejezésével évi 1 mil-
liárd köbméter földgáz szállítása válik
lehetővé a Szovjetunióból.

— A Thorez-külfejtes beruházásának
teljes befejezésével, illetve a biztonságos
termeléshez szükséges kapacitástartalé-
kok létesítésével biztosítanunk kell évi
7,5 millió tonna lignit folyamatos ter-
melését a Gagarin Hőerőmű részére.

— Az újabb évi félmillió tonna kapaci-
tású rák-hegyi bauxitbánya termelése
lehetővé teszi, hogy a hazai timföldgyár-
tás nyersanyagellátása mellett export-
kötelezettségeinket is folyamatosan és
zökkenőmentesen teljesítsük.

— Be kell fejezni az inotai gázturbinás
csúcserőmű építését, hogy tovább növel-
jük a villamosenergia-rendszer biztonsá-
gi tartalékát.

— Üzembe kell helyezni az évi több
mint 400 ezer tonna hatóanyag kapaci-
tású Péti Műtrágyagyárat, a mezőgazda-
ság fokozott kemizálásának elősegítése
érdekében.

— Kiemelkedő fontosságú a Tiszai Veg-
yi Kombinat olefingyárának üzembe he-
lyezése, hisz nemcsak gazdasági, hanem
politikai feladat is a szovjet testvérüzem
folyamatos etilénellátásának biztosítása.

Hatékonyabban gazdálkodva

— Ezeken túl *intézkedéseket teszünk*
a nagyberuházásait folyamatban levő
azon erőművek, kőolajfeldolgozó üzemek
és vegyi üzemek kivitelezésének meg-
gyorsítására, amelyeknek befejezésére
egyébként a tervidőszakot követő évek-
ben kerül sor. A népgazdasági terv a
tárca területén 1975-ben egy nagyberu-
házás — a nemzetközi villamosenergia-
kooperáció részeként megvalósuló 750
kV-os távvezeték — megkezdését írja elő.
Az előkészítés előrehaladásától függően
kerülhet sor a bükki energetikai kom-
plexum keretében létesítendő külfejtes
lignitbánya megkezdésére. A kiemelt be-
ruházások mellett több vállalati döntési
körbe tartozó beruházás megvalósulá-
sával számolunk. Ezek egy része a központi
fejlesztési programokhoz kapcsolódik.

— Az 1975-ös év az elkövetkező közép-
távú tervidőszak báziséve lesz. Ebből ere-
dően az év tennivalóit az V. ötéves terv
megalapozásának követelményei is meg-
határozzák. Így például figyelembe kell
venni, hogy a nehézipari ágazatokban a
népgazdaság nyers- és alapanyag-szük-
ségletének kielégítése érdekében az ipar
átlagánál *gyorsabb ütemű növekedést kell
biztosítani.*

A fokozott ütemű földtani kutatási
programok folyamatos megvalósításával
egyidejűleg, 1975-ben kerül sor a hazai
ásványi nyersanyagbázis fokozott igény-
bevitelére vonatkozó néhány beruházási
javaslat, illetve fejlesztési cél (bükki lig-
nit, recski rézérc, észak-dunántúli szén
és bauxit) kidolgozására is. Így ez az év
a hosszabb távú tervkonceptiók kialakí-
tása szempontjából is *jelentős év lesz.*

— A nehézipar idej termelése — össze-
hasonlítva áron — kb. 8 százalékkal
lesz magasabb a megelőző évinél, a mun-
ka termelékenységét pedig 7 százalékkal
meghaladó mértékben kívánjuk növelni.
Kiemelkedő feladatunk lesz a tőkés ex-
port további fokozása és az anyagokkal,
főként a tőkés importanyagokkal való ta-
karékos gazdálkodás.

Figyelembe kell vennünk azt is, hogy
a gazdálkodás körülményei és feltételei
— az ismert okok miatt — *lényegesen
megváltoztak.* Ezért körültekintően, ha-
tározottabb rugalmasabb és minden te-
rületre kiterjedő takarékos gazdálkodásra
van szükség.

A vázolt feladatok teljesítése áldozat-
kés, fegyvelmezt munkát követel a ne-
hézipar valamennyi dolgozójától. Min-
den eszközzel elő kívánjuk segíteni a so-
cialista munkaverseny továbbfejleszté-
sét, s ennek elsősorban nem a termelés
mennyiségi növelésére, hanem az ener-
gia- és anyagtakarékosságra, a hatéko-
nyabb gazdálkodásra kell irányulnia —
fejezte be nyilatkozatát dr. Székér Gyu-
la miniszter.

Autóipari válság

A Leyland-dosszié

Súlyos gondokkal küzdenek a tőkés
világ nagy autógyárai. A növekvő inflá-
ció miatt csökken a személygépkocsik
iránti kereslet, hiszen a nyersanyagárak
drágulása jócskán megemelte az autó-
árakat. A növekvő megélhetési költsé-
gek a jelek szerint egy ideig háttérbe
szorítják a dolgozók tartós fogyasztási
cikkre irányuló beruházásait. Az érté-
kesítési nehézségek következtében az
amerikai Chrysler például 1974 utolsó
heteiben teljesen leállította a termelést,
a General Motors és a Ford pedig leállí-
totta néhány futószalagját és számos
munkást is elbocsátott. Hasonlóan ked-
vezőtlenek a nyugat-európai autógyárak
kilátásai. A Volkswagen csökkentett
munkaidőben, csökkentett létszámmal
termel.

Állami gyorssegély

A termelés visszaesésének hulláma ter-
mészetesen nem kimélte Nagy-Britannia
személygépkocsi-gyártó iparát sem. De-
cember elején vált világossá, hogy Nagy-
Britannia „nemzeti büszkesége”, a szí-
getorság legnagyobb vállalata és export-
tőre, a British Leyland Motor Corpora-
tion *komoly gazdasági nehézségekkel
küszködik.* A kétszáz ezer dolgozót fog-
lalkoztató óriás vállalat maga is *fűző
eredménye.* 1968-ban, az akkori munkás-
párti kormány javaslatára, a British
Leyland egyesült az Austinnal, a Mo-
risszal, később pedig a Jaguarral és a
Roverrel. Az így létrejött óriás méreteire
jellemző, hogy 1968 óta *hétmilliárd
font értékű* (mintegy 16 milliárd dollár)
gépkocsit termelt. A BLMC-nek a szí-
getorságban 59 üze me működik.

Az angol parlamenti ülészek egy
csendesnek ígérkező napján jelentette be
Wedwood Benn iparügyi miniszter, hogy
nehézségei leküzdéséhez a Leyland a
kormánytól kér segítséget. A világhírű
vállalat megoldatlan nehézségei elé ke-
rül, ha sürgősen nem kap *legalább száz-
millió font segítséget.* Nem kis megle-
petést okozott a miniszter bejelentése,
hiszen a Leyland az angol gazdasági élet-
ben jóformán *nemzeti ügynek* számít.

Az elmúlt hónapokban ugrásszerűen
megszaporodtak a Leyland problémái:
csökkent a termelés, a vezetőség határo-
zatképességét súlyos belső viszályok bé-
nították meg, növekedett a feszültség a
vezetők és a munkások között. A világ
egyetlen autógyára sem szenvedett ak-
kora veszteséget az ismétlődő sztrájkok
következtében, mint a Leyland. (Számí-
tások szerint a sztrájkok miatt kiesett
termelési érték 1974-ben elérte a 70 mil-
lió fontot!) A bajok orvoslására éppen

a közelmúltban nevezte ki a kormány
ipari szaktanácsadónak a céghez Don
Ryder, aki a Reed konszern (papíripari
és lapkiadó vállalat) élén állt, és „erős-
kezű embernek” ismerik.

Gazdasági következmények

Az állami segély természetesen bizo-
nyos következményekkel jár. Benn kö-
zölte is, hogy „cserébe” a segítségért az
állam az autópár óriás részvényeinek
egy részét átveszi. Szakértők véleménye
szerint a részvényállomány mintegy 25
százaléka megy majd át állami tulajdon-
ba. A kommunista párt lapja, a Morning
Star szerint a Leylandot minden na-
gyobb kártalanítás nélkül, teljes egészé-
ben államosítani kell és gondoskodni kell
arról, hogy a termelés átszervezése ne
járjon a munkanélküliség növekedésé-
vel.

A teljes államosításra a jelek szerint
egyelőre nem kerül sor, de az állam
részvétele a vállalat irányításában, ezen-
től biztosra vehető. A Leyland-ügy
egyébeként néhány hónappal azután pat-
tant ki, hogy az iparügyi miniszter a
parlamentben ismertette a kormány ál-
lamosítási tervét. Ennek értelmében a
hatékony és a versenyképesség növe-
lése érdekében a munkáspárti kormány
államosítani kíván több gazdasági szek-
tort, mint például a légi közlekedést, a
kikötőket és a hajógyártást.

A kormány érthető módon részesedést
kér az állami szektor számára azokból a
vállalatokból vagy iparágakból, amelye-
ket megmát a csődtől. Az állami injek-
ció minden valószínűség szerint *haszná-
ni fog* a Leylandnak és megmátja az
esetleges csődtől. Persze, ez még nem
oldja meg az autópár gondjait, ettől még
nem vásárolnak több személygépkocsit. Az
angol szakszervezetek nagy része támo-
gatja a kormány szándékát, hiszen nem
lehet közömbös kétszáz ezer dolgozó és
azok családjának sorsa. A cég megsegi-
tése várhatóan megszünteti majd a meg-
indult munkáselbocsátásokat.

A londoni tőzsde természetesen azo-
nal élesen reagált a Leyland gondjaira.
A vállalat részvényei mélypontra sülly-
edtek, árfolyamuk egyhatoda volt az
1972-esnek. A City gazdasági köréi egy-
re többet hangoztatják, hogy a jövőben
— a jelenlegi rossz gazdasági helyzet
következményeként — *mind több nagy-
vállalat fog segítséget* fordulni a kor-
mányhoz, ami az állami ellenőrzés és
irányítás, végső soron az állami szektor
súlyának növekedését eredményezheti
majd.

Gonda György—Lőrincze Péter

Szovjet kőolajtermelés

Tizenöt éves a Barátság kőolajvezeték.
Összesen háromszázmillió tonna szovjet
kőolaj jutott el a szocialista országokba
a vezetéken. A szovjet kőolajszállítások
évről évre növekednek. Míg kilenc évvel
előtt mintegy tízmillió tonna kőolajat
szállítottak évente, addig ez a szám 1975-
ben *eléri az ötvenmillió tonnát.* A szov-
jet kőolajbányászok egyébként az év
utolsó napjaiban teljesítették termelési
feladataikat.

A Szovjetunióban a múlt évben 450
millió tonna olajat termeltek, amelynek
negyed részét a nyugat-szibériai olaj-
mezők adták. A következő években —
1980-ig — Nyugat-Szibériában 300 millió
tonna olaj kitermelését tervezik. Nyugat-
Szibéria mellett jelentős olajtermelő he-
lyek vannak a Tatár Autonóm Köztársá-
ságban, Azerbajdzsánban, Kazahsztánban
és Bjeloruszsiában.

Az Ikarus-család új tagja

Az Ikarus székesfehérvári gyárában
pénteken megkezdte a 200-as autóbusz-
család új tagjának, az IK—256 típusú,
luxus távolsági autóbusz nullszériájának
gyártását. A minden kényelmi berende-
zéssel ellátott panorámbusz első tíz pél-
dánya január végéig elkészül, majd az

üzemi és országúti próbák után az idén
150 darabot gyártanak belőle. Az Ikarus-
autóbuszok legnagyobb megrendelője to-
vábbra is a Szovjetunió, ahová 1500, és
az NDK, ahová ezer autóbust szállíta-
nak. Bővül a fehérvári gyár közel-keleti,
afrikai és dél-afrikai partnereinek köre
is.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Bulgária exportja

A világ 30 országába exportál Bulgária
ipari berendezéseket, köztük gyümölcsöt,
főzelékféléket és dohányt feldolgozó üze-
meket, valamint baromfikeltető állomá-
sokat. A bolgár ipar termékeit főként a
Szovjetunió, az NDK, Lengyelország, Ro-
mánia, valamint a Közel-Kelet, Afrika
és Latin-Amerika országai vásárolják.

Lengyelország négy éve

A lengyel minisztertanács Piotr Jaro-
szewicz elnökletével ülést tartott. Az or-
szág elmúlt négyéves fejlődését értékelve
megállapította, hogy minden területen
túlszárnyalták az ötéves terv eredeti elő-
irányzatait. 1971—74 között a lengyel
nemzeti jövedelem elvi átlagban 10,2 szá-

zalékkal növekedett, vagyis 3,4 százalé-
kal meghaladta a tervezetet.

Finn kölcsön Perunak

A Limában aláírt megállapodás érte-
lmében Finnország 1,2 millió dollár ösz-
szegű kölcsönt folyósít Perunak fejleszté-
si létesítmények finanszírozására.

Marokkói államosítások

Marokkóban államosították az AGIP
olasz vállalat kőolajipari termékeit for-
galomba hozó hálózatát, valamint a
cseppfolyósított földgáz szétosztó Dra-
gon-Gaz olasz vállalat marokkói vagyo-
nát. Az AGIP-Maroc 1973-ban 85 mil-
lió, a Dragon-Gaz 65 millió dirham érté-
kű üzleti forgalmat bonyolított le.

FOGLALKOZÁSI ÁRTALOM



(Gerse László karikatúrája)

Több mirelit készítmény

A Magyar Hűtőipar vállalatai az elmúlt évben mintegy 20 százalékkal több mirelitáruat adtak a belkereskedelemnek, mint 1973-ban, s a nagyobb készlet magasabb színvonalú ellátást tett lehetővé. Tavaly nem növelték a külkereskedelmi szállításokat, s így az év egyes időszakában kedvezőtlen gyümölcs- és zöldségellátást az eredetileg exportra szánt gyorsfagyasztott áruval sikerült javítani. Az elmúlt évben 400 tonnával több gyümölcs-mirelitkészítmény került az üzletekbe. Különösen sok mirelítésztás ételt vittek haza a fogyasztók, 60 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Népszerűek voltak a gyorsfagyasztott húseletek is, ezekből 150 tonnával többet adtak az üzemek a belkereskedelemnek.

Az idén tovább növelik a mirelitáruk gyártását. Az év első hat hónapjában — az elmúlt év azonos időszakához képest — mintegy kétezer tonnával több mirelitétel kerül a belkereskedelmi hálózatba.

Vásárcsarnoki tolvaj

Helyismeretét kihasználva, több alkalommal lopott a Tolbuchin körüti vásárcsarnok üzleteiből *Hodvogner Gábor* 20 éves segéd munkás, aki négy hónapig a ZÖLDERT Vállalat ottani húsraktárában dolgozott. Lopott halat, húst, italfélét. Munkaviszonyának megszűnése után bement a vállalati öltözőbe, kinyitotta korábban használt szekrényét, abból egy táskát, a másik nyitott szekrényből egy borkabátot vitt magával. Mozijeggyel is üzérkedett.

A Fővárosi Bíróság egyévi és nyolchónapi szabadságvesztésre ítélte és kártérítésre kötelezte. Ezen kívül le kell töltenie a korábban kiszabott, de akkor próbaidőre felfüggesztett háromhónapi szabadságvesztés-büntetését is.

A LOTTO IGAZGATÓSÁG és a pesti, valamint a budai Lottó Áruház közleménye: Ertesítjük vásárlóinkat, és a lottó-tárgyneremény nyerteseket, hogy a tárgyneremények kiadására január 6-tól 9-ig bezárólag szünetel.

BELEHALT SÉRÜLÉSEIBE L. N. Misra indiai vasúti miniszter csütörtökön éjjel. Bihar szövetségi államban egy új vasútvonal felavatásán mondott beszédet, amikor a díszmelményen bomba robbant.

Halálos és súlyos balesetek

Budapesten, a X. kerületi Fehér út 10. számú ház előtt Balogh (3.) István 45 éves gépkocsivezető, budapesti lakos, autóbusszal, szabálytalan bal oldali hajtás közben összeütközött egy személygépkocsival. A személygépkocsi vezetője, Szekeres Tibor 52 éves gépkocsivezető és utasa, Zsidai Béla 52 éves gépkocsivezető, budapesti lakos súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították őket. Balogh ellen eljárás indult.

A főváros XVI. kerületi, Kerepesi út és Keresztúri út kereszteződésében Csonka István 43 éves budapesti lakos személygépkocsiját a látási viszonyoknak megfelelő sebességgel vezette, és elütötte Molnár Sándorné 53 éves budapesti takarítónőt. Molnár súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett, a mentők kórházba szállították. Csonka István ellen eljárás indult.

Veszprém megyében, a várvölgyi Tőrekvés Tsz. erdejében, fakitermelés közben egy fa rándolt Nagy Balázs Sándor 38 éves segéd munkás és Óo János 44 éves erdészeti szak munkás, várvölgyi lakosokra. A baleset következtében Nagy Balázs Sándor olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállították kórházba. Óo Jánost súlyos állapotban szállították kórházba. A körülmények tisztázása folyamatban van.

Minusz 1—plusz 6 fok

A várható időjárás ma estig: Túlnyomóan borult, párás, főképp az éjszakai és reggeli órákban sokfelé ködös idő, egy-két helyen ködszitalással, kisebb esővel, hőszállingózással, gyenge, változó irányú délnyugati széllel. A legmagasabb nappali hőmérséklet mínusz 1, plusz 6 fok között váltakozik.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 634 centiméter volt.

Apad a Bodrog és a Tisza Borsodban

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság területére eső Bodrogon — bár az országhatártól Sárospatakig továbbra is harmadfokú készültségben védekeznek a gátakon — megkezdődött a lassú apadás. A Bodrog Felsőberekénél huszonnégy óra alatt hat centimétert apadt. A megcsappant vízmennyiség a Tisza vízállásán is megérződött. A Felső-Tiszán a vízszint tegnapra mintegy két és fél méterrel csökkent. Ennek következtében Zemplén-agárd és Kenéz között megszüntették a készültséget, Tokaj és Újlörincfalva között pedig első fokúra mérsékeltek.

Az apadás ellenére is fokozott figyelemmel őrzik a gátakat az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság dolgozói. Pénteken is csaknem hatszázan dolgoztak a havas gátakon. Negyven gépjármű hordta a különféle anyagokat: homokzsák-

kokat, követ, rőzsekötegeket. Gumicsizmában, védőruhába öltözve több mint százán terítették a műanyag fóliát a hullámverésnek legjobban kitett szakaszokon.

A magyar Felső-Dunát — a Rajka és Szob közötti szakaszt — tegnap délelőtt vastag köd borította be. A váratlanul jött köd leállította, illetve lelassította a hajóforgalmat. Csak a radarral felszerelt vontatóhajók közlekednek a ködben, azok is csökkentett sebességgel. Az úton levő radar nélküli hajók már el sem indultak a bécsi, a pozsonyi és a komáromi kikötőkből.

Azok a radar nélküli folyami hajók, amelyeket a köd a szigetközi Duna-szakaszon ért, az ideiglenes kikötőhelyeken lehorgonyoztak, itt várják meg a köd feloszlását.

PÉCS MEGYEI VÁROS TANÁCSA tegnapi ülésén jóváhagyta a város 1975. évi költségvetését és fejlesztési tervét. E szerint az idén 1 milliárd 266 millió forintból gazdálkodik a tanács. A fejlesztési tervben kiemelten szerepel a lakásépítés. Erre 494 millió forintot fordítanak.

KÉPZŐ- ÉS FOTÓMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílt a békési Városi Művelődési Központban tegnap Békés megye 67 amatőr, illetve hivatalos képző- és fotóművész alkotásaiból.

KÉT KÜLÖNLEGES HABGENERÁTOR ERKEZETT a tatabányai központi bányamentő állomáshoz Svédországból. A bányatűzek gyors és biztonságos elfojtására vásárolták az új berendezéseket. A cső alakú generátorba olyan vegyszert juttatnak, amely a porlasztás során eredeti térfogatának ötszáz-hatszázszorosára duzzad.

A MAGYARORSZÁGI NEMETEK DEMOKRATIKUS SZÖVETSÉGE és a Hazafias Népfront-bizottságok nemzetiségi esteket szerveztek Bács-Kiskun megye déli vidékén. Elsőként pénteken a kalocsai járásban, Hartán került sor ilyen rendezvényre. Ma Garán, vasárnap pedig Nemesnádudvaron vesznek részt műsoros baráti összejöveteleken a nemzetiségiek.

ÜNNEPELYESEN ADTAK ÁT a „házilag” felújított 250. Ikarus autóbust Fécsett, a 12-es Volán telepén. A vállalat a 60-as évek második felében rendezkedett be a 620-as, 630-as típusú, valamint a csuklós kocsik nagyjavítására.

KILENCVENKÉT ÉVES KORÁBAN elhunyt dr. Kijusaku Ogino világhírű japán orvos. Az általa kidolgozott és róla elnevezett módszer segítségével kiszámítható a női petérés ideje, és elkerülhető a nem kívánatos terhesség.

CITERAKIÁLLÍTÁS nyílt pénteken a szegedi Bartók Béla Művelődési Központban Sándorfalvi Budai Sándor, a népművészet mestere faragott citeráiból.

A MAGYAR VÖRÖSKERESZT az Orosz János festőművész által felajánlott képekért befolyt összegből, mintegy 600 ezer forint értékű élelmiszert továbbított a Mali Vöröskeresztnek a szárazság sújtotta területek lakosainak segélyezésére.

Bombaveszély Tokióban

A december 29-től január 8-ig tartó ünnepek alatt a japán rendőrség megsokszorozott figyelemmel foglalkozik a terrorista bombamerényletek lehetőségével. Rendőrségi körökben rettegnek a gondlattól, hány ember halhat meg abban az esetben, ha bombát robbantanak valamelyik buddhista vagy sintoista szentélyben, amelyben az ünnepek napjainban százezrek tartózkodnak.

Jellemző, hogy a császári palotát, amelyet január másodikán megnyitottak a nagyközönség előtt, ezerhétszáz rendőr őrizte.

A rendőri készültséget az is indokolja, hogy a nyomozás holtpontra van az utóbbi hónapokban Tokióban elkövetett öt bombamerénylet ügyében. Az öt merénylet során összesen nyolc ember halt meg és a sebesültek száma elérte a négy-százat.

Tüzek — jelentős károkkal

Szerdán, éjjel után kigyulladt a Baranya Megyei Magyarhertelenen a Kosuth Lajos utca 25. szám alatti épület. Leégett a 20 méteres épület tetőszerkezete. Az épületben levő két lakás, s a magyarszéki mezőgazdasági tévesz asztalos-, bogárnar- és kovácsműhelyének berendezései is megrongálódtak. A tüzet a dombóvári és a komlói tűzoltók oltották el. A vizsgálat eddigi megállapítása szerint a régi épület kéményébe beépített gerenda fogott tüzet és onnan terjedt tovább a tűz a tetőszerkezetre. Az anyagi kár meghaladja a százezer forintot.

Csütörtök este kigyulladt Szegeden, a

II. kerület, Makkos erdősoron a Bányászati Aknamélyítő Vállalat ERDÉRT-típusú faépülete. A tüzet későn, keletkezése után egy órával jelezték a szegedi tűzoltóságnak. A kivonult tűzoltók szakszerű beavatkozással, az irodának és öltözőnek használt, berendezett épület felét megmentették. Az anyagi kár jelentős.

A tüzet, a vizsgálat eddigi megállapítása szerint, feltehetően az elhanyagolt és szabálytalanul üzemeltetett olajkályha okozta. A tűz keletkezésének okát a tűzoltóság és a rendőrség tovább vizsgálja.

Hazaérkezett a váci KISZ-kórus

Befejezte belgiumi vendégzereplését és pénteken hazautazott Brüsszelből a váci KISZ-kórus. Az ötven tagú együttes — Bogányi Tibor karnagy vezetésével — Brüsszel egyik elővárosa, Wemmel meghívására látogatott Belgiumba. Nagy sikerrel lépett fel a vendéglátó városban, továbbá a brüsszeli egyetemen (ott a belgiumi magyarok kulturális egyesülete rendezésében adott hangversenyt), és Liege városában. A kórus magyar szerzők — Bartók Béla, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos — művein kívül a kórusirodalom számos más jelentős alkotását is bemutatta. A Brabant című flamand nyelvű napilap nagy elismeréssel írt a fiatal együttesről és fényképes riportot is közölt a váci kórus belgiumi tartózkodásáról.

Perczel László, hazánk belgiumi nagykövete kórtélt adott az együttes tiszteletére, Wemmel polgármestere pedig fogadást és magyar estet rendezett a látogatás alkalmából.

Horgászegyek 1975-re

Az 1975. január 1-től érvényes új állami horgászegyek kiállítását a közeljövőben kezdik meg a horgászegyesületek. Addig, amíg erre sor kerül, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium segítséget nyújt a folyamatos horgásztevékenységhez: az 1974. évi horgászatra jogosító okmányok érvényességét az új állami horgászegy kiállításának időpontjáig, de legfeljebb 1975. március 1-ig meghosszabbítja.

HALÁLOZÁS

KAKUK PÁL, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje 68 éves korában elhunyt. Temetése január 5-én, 15 órakor lesz a baglyasaljai temetőben, közli az MSZMP salgótarjáni városi bizottsága.

Rejtvénypályázatunk eredménye

A Magyar Hírlap 1974. december 30-1. hétfői számában megjelent — MALEV TU—134. elnevezésű rejtvénypályázat sorsolási eredménye:

1000.— Ft-ot nyert Szalay Béláné, 1145. Budapest, Uzsoki utca 44.
500.— Ft-ot nyert Kotilla Gézáné, 1095. Budapest, Mester utca 33.
200.— Ft-ot nyert Keresztény László, 1221. Budapest, Knoll József utca 1.

A Magyar Hírlap szülő negyedéves előfizetést nyertek:

Vén Zoltán, Virág Miklós, Reisz Jenőné, Báthory Zoltán, Illés István, dr. Józsa György, Temesi Róbert, Farkas Csilla, Olasz János, Tács Gyula.

A nyertesek nyereményeiket postán kapják meg.

A lottó e heti nyerőszámai

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a Budapesten megtartott 1. heti lottósorsoláson a következő számokat húzták ki:

5 15 41 66 86

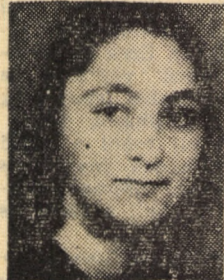
Merre járnak a magyar hajók?

A MAHART tengerjáró hajóinak péntek esti helyzete: A Budapest Várnában (Bulgária), a Hungária Buenos Airesben (Argentína), a Duna és a Tata Triesztben (Olaszország), a Rába a Hajdúszoboszló, a Herend és a Hévíz Lattakában (Szerbia), a Tisza Izstambulban (Törökország), a Cegléd és az Újpest Bejrútból (Libanon), a Debrecen Rijekában (Jugoszlávia), a Somogy és a Szekesfehervár Reniben (Sovjetunió) rakodik.

Az Ady a 13.17 és a 69.58 fok alatt Singapur (Szingapur), a Petőfi a 26.13 és az 56.43 fok alatt Calcutta (India) felé hajózik.

A MAHART rádióval felszerelt folyami hajóinak helyzete: A Szob Rendszerénál (Bulgária), a Kaposvár Vukovárnál (Jugoszlávia), a Paks Severinnél (Románia) felefelé halad a Dunán.

Ki tud róla?



IVÁN MARIANNA 14 éves iskolai tanuló 1974. november 27-én azzal távozott el szülői Budapest XIX., Hunyadi u. 154/a szám alatti lakásáról, hogy a XIX., Zalaegerszeg utcai klubba megy, és azóta ismeretlen helyen tartózkodik.

Személyleírása: Kb. 162 cm magas, közepes testalkatú, haja hosszú, szőkebarna, szeme kék, arca hosszú, szűk, bőre kireol.

Ruházata: Kék pantalló, fekete ing, kék-fehér csikózású mellény, piros télikabát, barna félcipő.

Különs ismertetőjele: arca jobb oldalán fordulás van.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Ifjalkorú és Gyermekevédelmi Osztálya kéri, aki a fiatalkorú felismeri, tartózkodási helyére vonatkozóan felvilágosítást tud adni, jelentkezzen a 153-456-os telefonszámon, vagy értesítse a legközelebbi rendőri szervet.

Vállalataink és a világpiac

A népgazdaság kétszeres megcsapolása — Takarékosági ösztönzők

— Az olcsó energia és nyersanyag a múlté — állítja dr. Berendik Iván, az Országos Tervhivatal osztályvezetője. — Lezárult az a korszak, amelyben a magas áron értékesített ipari termékekért viszonylag olcsón és korlátlan mennyiségben lehetett nyersanyagokat vásárolni. A tőkés világban a közelmúltban kibontakozott energiaválság, az energia és a nyersanyagok árának szédületes emelkedése azonban nem a természeti kincsek kiapadásának következménye. A jelenleg ismert készletek hosszú időre elegendők, nem is beszélve arról, hogy elképzelhetetlenül nagy még a feltáratlan készlet a föld mélyén.

Nyersanyagimport

A kereslet-kínálat egyensúlya mégis megbomlott, többszöri áremelkedés söpört végig a világpiacra — e jelenségek okait azonban másutt kell keresnünk. Például a vezető tőkésországok gazdasági egyensúlyzavarai, a dollár válságában és elértéktelenedésében, a nemzetközi monopóliumok spekulációjában. Fontos szerepe volt a nemzetközi cserearányok módosulásában a társadalmi és politikai viszonyok változásának is. A fejlődő országok természeti kincseik tényleges tulajdonosává váltak, növekedett szerepük a nemzetközi kereskedelemben.

A magyar gazdaságot a magas nyersanyagimport miatt érzékenyen érintik az emelkedő árak. A hazai földnek szinte minden négyzetméterét felmérték és feltérképezték geológiaiilag: ha a földtan tudósait, a szakembereket meglepetés éri, ez legfeljebb a nagy mélységek kutatásakor történhet meg. Am addig is termelni kell, amíg ezekbe a mélységekbe eljutnak, s ha másként nem megy — márpedig nem megy —, akkor importanyaggal.

Azzal az importanyaggal, amelynek ára hónapról hónapra emelkedik a világpiacra. E drágulást eddig a vállalatok alig-alig érezték meg. Valóban, a tőkés infláció, a nyersanyagok árának rohamos emelkedése csak kismértékben érintette a termelőket. Am ehhez jelentős állami beavatkozásra volt szükség, ami — érhetően — súlyos terheket rótt a költségvetésre. Az év végi mérleg készítésekor — a több évi aktívum után az idén deficitet jeleznek a számok.

Ebben a helyzetben nem véletlenül került előtérbe a takarékoság. A Központi Bizottság novemberi határozata is rámutat: „az egyensúly javítása érdekében minden szinten és minden gazdálkodó szervnél szigorú takarékoságot kell érvényesíteni... Határozottan fel kell lépni a pazarlással, a társadalmi tulajdonmegkárosításával szemben.”.

A gazdálkodók érdekeltsége

Mit tettek eddig egyes vállalatok? Érdekeltségi viszonyaiknak megfelelően a késztermékeknek minősülő, valójában olykor alig-alig feldolgozott nyersanyagot exportálták. Ilyenformán kétszeresen is megcsapolják a népgazdaságot. Először: azzal, hogy jóval a világpiaci ár alatt jutnak hozzá a nyersanyaghoz; másodszor: a késztermékek exportja után állami visszatérítést kapnak. A belföldi és világpiaci nyersanyagárak nagyarányú eltérése ugyanis arra ösztönzi a feldolgozóipar vezetőit, hogy anyagigényes termékeket gyártsanak és exportáljanak.

Nézzünk egyetlen példát, az olajét. A Szovjetunió a jelenlegi világpiaci ár tört részéért szállítja a szénhidrogéneket. A többi KGST-országból származó nyersanyagoknál is hasonlóak az árarányok. A korábbi megállapodások értelmében a világpiaci árnál alacsonyabban állapí-

tották meg az árszinteket, és a szállítók sem gyűrűztették be a tőkés inflációt.

— Ez az árstabilitás azonban — érvel dr. Berendik Iván — nem jelentheti azt, hogy a vállalatok figyelmen kívül hagyhatják a világpiacot. A termelőknek arra kell törekedniük, hogy exportjuk akkor is gazdaságos legyen, ha termékeikben a világpiaci áron számolják el a nyersanyagot.

A versenyképesség feltétele

A világpiacra való versenyképesség feltétele az, hogy a vállalatok a késztermék és a nyersanyagok ára között — úgynevezett ároló alakult ki. Ez azt jelenti, hogy az anyagigényes termékek világpiaci ára jelenleg kedvezőtlen, a vásárlók ugyanis nem térítik meg a termékekbe fektetett munkát. E tekintetben tehát nagy jelentősége van az importanyaggal való gazdálkodásnak. Ugyanannyi nyersanyagból az eddiginél több készterméket kell előállítani, hiszen csak így akadályozható meg a cserearány további romlása. Magyarán: a nyersanyagokat nagyarányú értéknövelő megmunkálással kell késztermékké alakítani.

Ha az érdekeltségi rendszer nem kény-

EFTA-mérleg

Másodvirágzás

Amikor Nagy-Britannia és Dánia közös piaci tagsága befejezett ténnyé vált, a nyugat-európai gazdasági körökben arra számítottak, hogy megkezdődik az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) agóniája. A várakozással ellentétben az EFTA nem tűnt el az integrációk palettájáról.

A Közös Piac ellensúlyozására 1959-ben Nagy-Britannia által létrehozott szervezet nem tűzött ki maga elé már megalakulásakor sem olyan célokat, mint az akkori Hatok. Az alapító országok (Nagy-Britannia, Svédország, Dánia, Norvégia, Ausztria, Svájc és Portugália) elhatározták, hogy ipari szabadkereskedelmi övezetet létesítenek. 1961-ben az alapító országok társulásszerződést írtak alá Finnországgal, melynek következtében az északi állam az EFTA társult tagja lett.

Az évtized elején jelentős változások mentek végbe a tagok sorában. 1970-ben Izland csatlakozott a társuláshoz, 1973-tól pedig a közös piaci csatlakozás következtében megszűnt Nagy-Britannia és Dánia EFTA-tagsága. (Az integráció tagjai végül is: Svédország, Svájc, Ausztria, Norvégia, Portugália, Izland és társult tag Finnország.) Ekkor egy ideig úgy tűnt, hogy az EFTA széthullik, hiszen a most már Kilencekkel való kereskedelmet nem szabályozta semmiféle külön szerződés. A „maradék EFTA” tagországi kereskedelmük 20 százalékát bonyolították egymással, a fő partner a Közös Piac lett, így tehát mielőbb valamiféle megállapodásra kellett jutni a Kilencekkel.

Hosszas tárgyalások után az „Új Hetek” megállapodtak: a tervek szerint 1977-re jön létre a két nyugat-európai gazdasági szervezet között az iparcikkek szabadkereskedelmi övezete.

Tagcserék

Az EFTA két tagállamának kiválása után is jelentős tényezője maradt a világkereskedelemlnek. A Hetek adják a világ-export 7,2 százalékát, az összimportból pedig 9,3 százalékkal részesednek.

Természetesen az EFTA-t sem hagyják érintetlenül a tőkés világpiac gazdasági súlyos betegségei. Érdekes módon a hét ország külön-külön eredményesebben tud szembeállni a válsághullámokkal, mint az eltérő nemzeti érdekek kusza indáival átszőtt Közös Piac. A laza szabadkereskedelmi társulás jó alapot biztosít olyan kérdések megoldásához, mint a kis országok érdekének védelme, a szabványok közelítése és nem utolsósorban az összeurópai gazdasági együttműködés megteremtése. A „klinikai halál állapotából” visszatért EFTA számára ezeknek a céloknak a megvalósítása jelenti a további fejlődés igazi útját.

Különösen fontos feladata lehet az EFTA-nak a kelet-nyugati kereskedelemben. Ma még a KGST-országok mindössze 4—4,5 százalékkal részesednek a hét ország össz-külkereskedelméből. A jövő kilátásai igen biztatóak, hiszen nagyon sok még a kiaknázatlan lehetőség. Örvenletes az EFTA-országok, valamint a szocialista országok között létrejött ipari kooperációs megállapodások viszonylag magas száma. Az EFTA legutóbbi miniszteri értekezletéről kiadott közlemény megállapítja, hogy a kapcsolatok fejlesz-

zeríti a vállalatokat gazdálkodásuk, termékszerkezetük felülvizsgálatára, az eddiginél nagyobb takarékoságra, akkor módosítani kell a szabályozókat. Egy-egy termék megítélése csak az lehet az alapul, hogy az export anyagköltségeit világpiaci áron számolva, versenyképes-e a termék árszínvonala.

A késztermék-nyersanyag ároló perze, egyéb problémákat is felvet. Azt például, hogy amíg az olajár a mainál jóval alacsonyabb volt, a hazai szénbányászati sok helyütt ráfizetéses lett. A mai világpiaci szénhidrogén-árszintet nézve azonban a 1200 forintos tonnánkénti szénár kifejezetten gazdaságos. Mi sem természetesebb tehát, minthogy a központi szabályozókön keresztül most lassítani kell a szénhidrogén-tüzelés elterjesztését. Ezért mindenütt felülvizsgálják, nem gazdaságosabb-e, ha a szénhidrogének helyett más tüzelőanyagot használnak.

Az áremelkedés mindenekelőtt az energiahordozókat érintette. Ez indokolja, hogy feltérképezzük azt is, miként gazdálkodnak a vállalatok a drága energiával.

Szöllös István

Növelik a cukorrépa vetésterületét

Dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, valamint a minisztérium több vezető munkatársa csütörtökön tárgyalást folytatott Szolnokon a megye élelmiszer-gazdaságának aktuális kérdéseiről dr. Gergely Istvánnal, a megyei pártbizottság első titkárával, dr. Hegedűs Lajossal, a megyei tanács elnökével és más vezető szakemberekkel. Megállapították, hogy a megye mezőgazdasága 1974-ben az országos átlagnál gyorsabb ütemben fejlődött; a búza, a kukorica, a rizs, a pillangós növények termesztésében, a sertésenyésztésben elérték az 1975. évre tervezett szintet. A MEM jóváhagyásával öt új termelési rendszer, a karcagi rizs-, a besenyszögi lucerna-, a zagyvarékas rét-legelő, a tiszaföldvári búza- és a rákócizfalvai szójarendszer kezdte meg működését.

Az országos átlagot meghaladóan alakult a cukorrépa-termelés. A megyei átlag, az időjárás okozta nehézségek ellenére, elérte a hektáronkénti 350 mázsát. Az ország cukorszükségletét, a kormányintézkedésnek megfelelően, hazai terméssel kell biztosítani, ezért a megye gazdasági 1975-ben 2800 hektárral bővíti a cukorrépa termőterületét. Az állattenyésztésről szólva kiemelték, hogy a nagyüzemi jószágállomány egyenletesen fejlődik, s jóváhagyták a mezőhéki húshasznosítási szarvasmarha-tenyésztési rendszer kifejlesztését tizenegy gazdaság együttműködésével. A minőségi anyafeladomány megermentésével új utakon indult el a juhtenyésztés fejlesztése. A tárgyaláson hangoztatták, hogy gyorsabb ütemben kell növelni a megye élelmiszeriparát, gondos előkészítés után 1976-ban kezdik meg a szolnoki új tejipari üzem fejlesztését és az új vágóhid és húsfeldolgozó kivitelezését. A Cukoripari Kutató Központ héli telepének fejlesztésére az idén is mintegy 26 millió forintot fordítanak.

Repülővel utazik a baromfi

Kétszáz ezer bábolnai Tetra—B keltetőt szállított csütörtökön Irakba a MALÉV egyik gépe. Az idén szinte naponta indul bábolnai rakományokkal megpakott különleges Feriegyről a fejlődő országokba. A bábolnai mezőgazdasági kombinát világhírű Tetra baromfitenyésztésének termékei keresettek ezekben az országokban is. 1974-ben 35 millió keltetőt, 900 ezer naposcsibét és 500 ezer előnevelt jércét szállítottak a fejlődő országokba.

A bábolnaiak egyik legnagyobb közkeleti partnere Irak, ahová az 1974—75-ös évekre szóló szerződés alapján több mint ötmillió dollár értékű tojást, illetve baromfit küldenek. A világon elsőként a bábolnaiak szállítanak repülőgéppel „felöltött” szárnyasokat. A MALÉV-vel közösen dolgoztak ki azt a különös gondot igénylő szállítási technológiát, amelyen négy-ötezer kilométer távolságra is biztonságosan küldenek 18 hetes jércéket. Emellett a trópusi éghajlatnak megfelelő istállót is szállítanak Irakba és Szíriába.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A szovjet öt éves terv

Az 1971—75-ös öt éves terv befejező esztendejének legjellemzőbb vonása az ország termelési kapacitásának és tartalékainak gazdaságosabb kihasználása, a tudományos-műszaki fejlődés ütemének gyorsítása lesz — írja csütörtöki vezércikkében a Pravda. 1975-ben gyorsított ütemben fejlődik az ipar, mindenekelőtt azok az ágazatok, amelyek az egész ország gazdasági fejlődésének technikai bázisát biztosítják. Előrelépés várható a komplex program megvalósításában a mezőgazdaság átalakítása terén. „A párt legfőbb célja a nép jóléte — hangsúlyozza a Pravda. — 1975 folyamán a dolgozók anyagi és kulturális életszínvonala jelentősen emelkedik.”

Drágul a tunéziai foszfát

Tunézia 1975. január 1-től 7,6 százalékkal emelte a foszfát árát. A rendelkezés értelmében a tunéziai foszfát tonnájára 56,50 dollárba kerül. A foszfát tonnákénti ára 1974. július 1-én emelkedett 35 dollárról 52,50 dollárra.

Szénáremelés a Saar-vidéken

A Ruhrkohle AG példáját követve, a Saarbergwerke AG bejelentette, hogy 1975. január 4-től 12 százalékkal emeli az általa bányászott szén árát.

Életszínvonal-csökkenés Spanyolországban

A legújabb statisztikai adatok szerint Spanyolországban 1974-ben 17 százalékkal emelkedtek a megélhetési költségek. Az előző évben 14,2 százalék volt az emelkedési arány.

Megalakult az Állami Fagazdasági Vállalatok Országos Központja

A Minisztertanács határozatának megfelelően, január 1-i hatállyal Budapest székhellyel megalakult az Állami Fagazdasági Vállalatok Országos Központja (FAGOK). A mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter a központ vezérigazgatójává dr. Csontos Gyulát, a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság volt igazgatóját nevezte ki. A FAGOK létrejöttével egyidejűleg az Erdő- és Fagazdasági Egyesülés megszűnt.

Boldog új évet kíván
minden
kedves vásárlójának a



